

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 31. (91.) ÉVF. • 2. SZÁM • 2021. FEBRUÁR • ÁRA: 3 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Télutó

● Böjtelő havában járunk. Még bennünk lüktet az újévi reménykedés, hogy idén talán könnyebb, szabadabb lesz életünk. Január 13-án megünnepeltük Isten ajándékát, a lelkiismereti szabadságot, és rádöbbsentünk, Isten akaratából történik minden. E felismerés belső szabadságot ad megannyi, minket gúzsba kötő nehézségünk ellenére.

Böjtelő havában járunk. A téli sötétséget elűző hónap lelkünkbe is belopja az egyre növekvő fényt, a hagyományos farsangi vigasságokkal reménységet csepegtet

szívünkbe. Az álarcöltés a gyakran lehúzó hétköznapi nehézsége ellen nyújt vigaszt. De nemcsak farsangkor viselünk maszkot: sokszor folyamodunk szerepeink, tanult viselkedési formáink maszkjához egy-egy nehéz élethelyzetben. Akár egykor Saul király, aki kilátástalan helyzetében álruhásan kutatott a megoldás után. De amiként a bibliai király, úgy mi sem kerülhetjük el a szembesülést gondjainkkal.

Adja Isten, hogy mindig legyen erőnk a döntéshez!

A tartalomból:

Böjtök között farsang

4

Farsang ideje

5

Maszkmentesen!

8

Az erdélyi vallásszabadság története

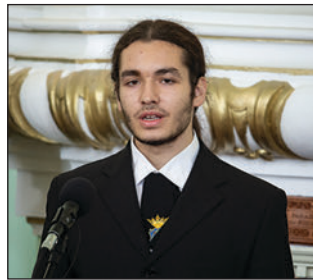
12

Mit jelent nekünk a vallásszabadság?

15

„Saul ekkor elváltoztatta a külsejét, más ruhát vett magára...” (1Sám 28,8a)

A vallásszabadság ünnepe

Tordán...

...és Kolozsváron

Cikkünk a 10. oldalon.

LÉLEKKENYÉR

Isten kezében

Az ókori bölcs azzal kezdi a maga érvelését, hogy minden érhet mindenkit. További szavai sem túlságosan biztatóak. Nem olyanok, amit ajánlanánk azoknak, akiknek amúgy is nyomott a hangulata, mert a Prédikátor minden gondolatát áthatja az az alapállás, hogy minden hiábavalóság. Hiábavaló az erőfeszítés dolgaink, életünk jóra fordítására, hiszen a végkifejlet úgysem tőlünk függ, hanem az időtől és a körülménytől.

Unitáriusul gondolkodó elmének lesújtó gondolat. Nem lehet igaza a bölcsnek! De ha mégis igaza van, akkor mi legyen? Mit kezdjünk az életünkkel? Mit kezdjünk napjainkkal, álmainkkal, terveinkkel, vágyainkkal? Vajon mi volna a helyes magatartás? Együk jókedvvel kenyerünket és igyuk jókedvvel borunkat, mert mindig is az volt az Isten jóakarata, hogy ezt tegyük, s aztán lesz valahogy, vagy mi? Ruhánk legyen mindig tiszta, ne hiányozzék semmi kényelem, s aztán lesz, ahogy lesz (Préd 9,7–8)? Amikor furulyálnak, akkor táncoljunk, s ha siratót énekelnek, akkor jajgassunk (Mt 11,17)? Fogadjunk mindent, ahogy jön, vagy szóljunk bele? Ki legyen a minta? Legyünk olyanok, mint János, aki nem eszik és nem iszik, s így az ördöggel cimborál? Vagy esetleg vegyünk példát Jézusról, aki evett és ivott is, és éppen amiatt sokak szemében falánk volt és részeges és bűnösök barátja (Mt 11,18–19)? Melyik lenne a jó? Ha már így is, úgy is elítélnék, akkor melyik mintát érdemes választani, hogy esélyünk legyen legalább belső békére?

A Prédikátor lesújtó következtetését Pál apostol egy picit árnyalja. Azt mondja, hogy „Ezért tehát nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené” (Róm 9,16). Erőfeszítéseink, kitartásunk, akarásunk végkifejlete nem az idők és a körülmények függvénye, hanem annak döntése, aki ura mindezeknek: maga Isten. Nyerjük el az ő tetszését, s akkor van esélyünk arra, hogy jó legyen. Isten kezében vagyunk mindannyian. És Isten jó, és igazságos. Szerető Atya. Tegyük azt, amit jónak mond lelkiismeretünk, s a többi bízunk az Istenrel!

Az istenfélő lélek ettől talán megnyugszik, mert mindez összhangban van hitével, és abba is hagyná az olvasást, de hadd piszkáljuk még egy kicsit a dolgot.

Farsang időszakába léptünk... De mit is beszélek, a tavalyi farsangból igazából ki se léptünk. Lassan egy esztendeje tart a farsangunk, s még egy jó ideig el fog tartani. Maszkot hordunk az utcán, a templomban, az üzletben stb. Oly farsangban élünk már egy éve, hol jókedv helyett inkább szorongás, dőzsölés helyett

CSÉCS MÁRTON
LŐRINC

inkább karhatalmi és önkező megszorítás. Farsangban élünk, ahol maszkot többnyire már nem a láthatatlantól való félelmünkből hordunk, ha hordunk, hanem azért, hogy nehegy megbüntessenek. Farsangban, amelyben összemosódtak a határok, mert már nem tudjuk, hogy minek mikor van ideje. Többen felsóhajtunk, bárcsak lenne már vége az egésznek! Le-

„Azt is láttam a nap alatt, hogy nem a gyorsak győznek a futásban, nem a hősök a harcban, nem a bölcsseknek jut a kenyér, nem az értelmeseeknek a gazdagság és nem a tudósoknak a jóindulat, mert mindezek az időtől és a körülményektől függnék.” (Préd 9,11)

gyen vége, hogy félelem nélkül foghassunk kezét egymás szemébe nézve! Legyen vége, hogy végre farsangi vagy egészségügyi maszkokat eldobva láthassuk közösségben is embertársunk arcának rezdüléseit!

Farsang után jön a nagyböjt. Nagy farsang után óriási böjt jönne? Ha ilyen keserű és korlátolt a vidámság hangulata, milyen lesz a lemondás időszaka?

Sokan mondják, hogy a népi hagyományokban fellelhető keret mára már formális, nem elevenbe vágó gyakorlat. Mind a farsang, mind a böjt mára már csak kultúresemény. De én mégis hiszem azt, még akkor is, ha csak embert segítő játék az egész, hogy eljön a napja a nagy farsang temetésének is, s ez az egy temetés nem szomorú lesz, hanem vidám. Vidám lesz, mert vele együtt temetjük el minden olyan nyomorúságunkat, amit magával hozott. És nagyböjtünk pedig olyan lesz, ha a könyörülő Isten is segít, amelyben a Jézustól tanult szavakkal tudunk szólni: Gyászolhat-e a násznép, amíg velük van a vőlegény? (Mt 9,15b)

Olyan farsangunk volt/van, amelyben a hosszan tartó álarc mögé bújás elfárasztott. Mert örökösen szerepet játszani elfáraszt. Böjtlünk a lelkieken, pedig vigadnunk kellett volna. Elszigetelődtünk, pedig vágytunk a közösségre. Lelkünk ízlelőbimbói már elvesztették ítéloképességüket. Csak a keserűen savanykás, intenzív események aromája mozdit meg

még valamit. Ha farsangunk aszkétikus figurára emlékeztet, legalább a böjtünk legyen jézusi! Ha a farsangunk időszakában hagyjuk érvényesülni a Prédikátor szavait, hogy minden az időtől és a körülménytől függ, a majdani böjtünkben legyen bizodalunk a Pál által hirdetett és általunk is megvallott könyörülő Istenben.

1921 februárjában az *Unitárius Közlöny* hasábjain Petrichevich Horváth Kálmán főgondnok így szólt az unitárius olvasóközönséghez: „Az ember nem tudhatja a jövőt; annak szemünk előtt lebegő fátylát nem emeli fel a gondviselés. Részünkre szánt események

lehetnek rosszak, még rosszabbak a mostaninál; de másfelől lehetnek biztatók, egy szebb jövőt ígérők. Épp azért, ami fenntarthat ezen általános elernyedés közepette, az a csüggedést nem ismerő bizalom igazságunkban, az emberekkel vele született, a törvényeket tisztelő érzésben van, melyet, mint őt feszélyező akadályt félretolhat a rosszindulat és irigység, de a végső kibontakozásnál mienk lesz a győzelem.”

Az istenfélő lélek ettől talán megnyugszik, mert mindez összhangban van hitével... a könyörülő Isten, ki ura időnek és körülménynek adja, hogy legyen miénk a győzelem.

Böjtök között farsang

SZÉKELY MIKLÓS

• Kedves Olvasó, írásomnak azért adtam ezt a címet, mert a kérdést érdemes két részre bontva vizsgálni mind a böjt, mind a farsang vonatkozásában, mivel létezik egy közvetett, archaikus, ókori szál és egy másik, közvetlen, néhány évszázados eredetű a késő középkorból. Röviden áttekinthetjük, hogy mit takarnak ezek a fogalmak, hogyan hatottak elődeink, és hatnak a mi életünkre. Mit jelent a böjtök közötti farsang?

Ha valakit figyelmeztetni akarunk cselekedetei helytelenségére, ilyen népi szólással, kijelentéssel élünk: meglesz ennek még a böjtje! Távol áll tőlem, hogy ezt a népi bölcsességet kicsinyítsem, de a böjt rendes értelmezése nem kínos szorongásokkal telt életvitel, nem hiányérzettel járó állapot, hanem testi-lelki megtisztulás. Ahogyan mindennek rendelt ideje van (lásd a Példabeszédek könyvét), a táncnak, ünneplésnek is, úgy ideje van a csendnek és a befele fordulásnak is. Azért található meg minden vallásban, kultúrában és népi hagyományban a böjt, mert ebben az időszakban az ember belülről táplálkozik. Egyiptomiak, perzsák, görögök, sőt Amerika őslakói, az indiánok is ismerték a szellemi tisztítóóra hatásait. Vigyázzunk azonban, ezt a spirituálisan átélt önmegtartóztatást ne tévesszük össze se a diétával, az éhezéssel (szegénység) vagy a mai divatos fogyókúrával vagy méregtelenítéssel. A böjt vallásos gyakorlat, és mint ilyen, bűnbánatot, a magunkba fordulást, áldozathozatalt, szeretetet és a lelki-szellemi megtisztulást szolgálja. Hippokratész az orvostudományok atyja valószínűleg nem véletlenül tartotta fontos öngyógyító módszernek mind testi, mind lelki vonatkozásban. Ezért foglalt el előkelő helyet olyan vallásalapítóknál is mint Zoroáster, Konfucius, Buddha, Mohamed, amikor megvilágosodott álmaikban megtudakolták az istenség emberek számára adott útmutatá-

sait. Mózes negyvennap (szent szám a Bibliában) böjt után kapta kézhez a tízparancsolatot, amelyről Tertullianus így ír csodálatosan: „negyven nap és negyven éjjel az emberi természetet meghaladó módon a szellemi hitben az erényt megmutatva a böjtöt állandósította és szemével látta Isten dicsőségét, füleivel hallotta Isten hangját, szívében fontolgatta Isten törvényét.” Jézus küldetése betöltésére ugyancsak hosszú böjttel készült fel. Eredménye: az örömezenet.

A keresztények két fontos böjti időszaka a karácsony előtti advent négy hete és a húsvét előtti negyven nap. Ezekből az utóbbi a szigorúbb, az úgynevezett nagyböjt. Az adventtől abban is különbözik, hogy időpontja mozgó, akár mozgóünnepeinknek, a húsvétnak és pünkösdnek. Történt ugyanis, hogy a IV. században a tavaszi nap-éj egyenlőség utáni első holdtöltét követő vasárnapot tették meg húsvét első napjának, s így onnan visszszámítva jelölik ki a negyvennapos böjt időszakát, amelynek kezdete ebből kifolyólag évenként változik, ugyanakkor meghatározza a farsangi időszak hosszát is. A farsang legkorábbi zárónapja február 4., a legkésőbbi pedig március 10. Étkezési szempontból nemcsak kultúrák, de még egyazon néphez tartozók között is eltérések mutatkoznak akár tájegységek szerint is. Egy azonban biztos. A böjt egyénre szabott alkalmazása kétségtelenül egyensúlyban tudja tartani az ember szellemi-testi harmóniáját. „Hát nem az-e a böjt, amit én kedvelek: hogy megnyisd a gonoszságnak bilincseit, az igának kötelékeit, megoldd és szabadon bocsádsz az elnyomottakat.” (Ézs 58,6)

Ezek után vizsgáljuk meg röviden azt az időszakot is, ami a két böjt közé van beékelődve, s amely napokat a farsangi vigasság tölti ki. A jelmezes forgatag, jókedv, az örömszerzés alkalma. Érdekessége, hogy

habár világi ünnep, és ősi hagyományai az ókorba nyúlnak vissza, mégis a keresztény egyházi ünnepekkel van összefüggésben. Elsősorban azért, mert két nagyon fontos egyházi ünnep közé ékelődik be, és azokhoz szorosan kötődik. A név német nyelvterülethez köthető, amelynek legkorábbi megjelenését a Magyar Néprajzi Lexikon 1283-ra keltezi, igaz, pontos hivatkozás megnevezése nélkül. Nyelvészeti fejtegetésekbe nem bocsátkozva a lényeg az, hogy a farsang végső gyökere fordításban „böjti kocsma”, ez pedig utalás a húshagyókeddre, mert ezen a napon lehetett utoljára alkoholt és zsíros ételt fogyasztani. Érdekessége a dolognak, hogy a farsangtól teljesen eltérő hangzású karnevál szó kialakulásának gyökerei ugyanoda vezetnek vissza. Nevezetesen a húshagyókeddhez. A karnevál szó olasz eredetű őse a „carne levare” annyit tesz: „húst eltávolít”.

A tél vége és a tavasz kezdete a termékenység és bőség reménysége volt az ókori népek mindenikénél, és ezért jeles ünnep is, amit képletes díszítéssel, különféle maszkokba és jelmezekbe bújva ünnepeltek meg. Az ősi kelta kultúra inbolc nevű ünnepe, a mezopotámiai-hellenisztikus kultúrkörbe beleolvadó saturnália, a római lupercalia mindennek pontos bizonyítékai. A kereszténység elterjedésével ezek az ünnepek, legalábbis típusaikat tekintve nagyon háttérbe szorultak. Ez azzal is magyarázható, hogy az össznépi dorbézolások nemcsak erkölcstelenséggel, de erőszakos cselekedetekkel is párosultak. Habár minden eszékört bevetett az akkor már erős egyház, teljesen mégsem tudta megszüntetni ezt az ünnepet. Talán sikertelenség, talán belátás következtében taktikát változtatott, és az ősi farsangi ünnepléseket kezdték meg-

tölteni keresztény tartalommal. A látvány a régi maradt, de a szellemiség vagy világnézet (sok példát ad a történelem hasonló változásokra!) átalakult. Előzményei még II. Orbán pápa nevéhez fűződnek, aki az őskeresztény eredetű hamvazkodást – hamvazószerdát – hivatalos egyházi ünneppé nyilvánította. Ezzel a rendelettel az ősi pogány ünnepek beszorultak a karácsonyi ünnepkör vége és a húsvéti ünnepkör kezdete közé. Így aztán időbeli kapcsolat jött létre a keresztény és pogány ünnepek között. A fenti események hatására az immár keresztény tartalommal megtöltött télbúcsúztató már az egyház számára is vállalhatóvá vált. A századok folyamán szükségszerűen kulturális és felekezeti meglátások, hatások szerint a farsang is sok változáson esett át. Volt, ami lekopott róla, volt, amivel kiegészült. Külön szociológiai tanulmányt lehet írni az egyes vidékek, közösségek, sőt családok farsangi és böjti hagyományairól. Például: házassémberek bálja (Homoródszentpéter), nőtársasági bál (Kövend), batyusbál (Várfalva), Károly-bál (Aranyosrákos), farsangtemetés (Torockó, Bölon) és az általam még nem is ismertek száma nagyon nagy lehet, amelyek csak a közelmúlt hajtásai az ősi farsangi gyökereknek. Abban azonban egyetérthetünk, ahogyan a gyümölcsfa is mindig jellegzetes termését kínálja és adja, úgy a farsang is bármely formájában bukkant fel az évszázadok folyamán, mindig az örömszerzést hirdette. Isten gondviselése rávezette a mindenkori embert, hogy találja meg az egyensúlyt és irányt élete útvesztőiben. Böjtök között a farsangot.

Erre az ösvényre leljünk rá ebben az évben is, hogy megtisztult lélekkel és megerősödött testtel várhasuk a húsvéti megújulást. Így legyen.

Farsang ideje

MAKKAI-ILKEI ILDIKÓ

• Mindennek rendelt, megszabott ideje van az ég alatt, mondja a Prédikátor könyvének írója. „...megvan az ideje a nevetésnek, ...megvan az ideje a táncnak.” (Préd 3,4–5) Most a megszabott idő szerint farsangban járunk. Bizony, ideje lenne a találkozásnak, a közös örömezésnek, a táncra perdülésnek, a régi farsangok felelevenítésének, amikor színpadra léptünk, és valakinek „bőrébe”, szerepébe bújva neveltünk másokat és egymást! Rohanó és most már korlátozott jelenünkben egyre inkább összeroskodik minden. Nincs farsang, és nincs böjt, vártuk és máris elrohant az ünnep, hétköznapi szaladásunk szinte állandósulni látszik. Néha visszakíváncozunk az időbe, amikor még mindennek rendelt ideje volt, és elődeink megélték, átérték azokat. És hálásak vagyunk, ha morzsányi

is jut nekünk a rendelt időkből, legalább ízelítőnek. Pap Róza, néhai kedves hívem így idézte fel a régi farsangi időket: „Jöttek a legények, harmonikáztak, táncoltunk, máskor kimentünk szánkázni, hordozták a maszkurákat, felöltöztek maszkurának. Fontunk örökkéig orsóval, kerékkel minden este, csak szombat s vasárnap nem. Akkor jártak a legények, egyszerre több legény jött, szerleg elmentek. Volt tánc, esténként a legények énekeltek, a kultúrbán táncoltunk. Hogy miket jártunk: csárdást, keringőt. Házasok, vénök mind járták.”

A farsang a mulatságok, a párválasztás időszaka volt, fontos esküvői szezon, mivel a húsvéti böjt időszakában már tilos volt esküvőt tartani. Még ezekből az időkből sikerült összegyűjtenem gyülekezetemből

néhány kedves, egyszerű esküvői fényképet. Ha megleheted, nézz szét a családi fényképek, albumok között, és vizsgálgasd a megtalált kincseket. Sok mindent elárulhatnak, sok mindenre figyelmeztethetnek.

Néhai kedves hívem, Pap Sámuel mesélte, hogy az ő felesége volt az első fehér ruhás menyasszony a faluban, Bencédben. 1946-ban esküdtek, Samu bácsi fogásból való hazatérése után. Korábban sötétebb színű ruha vagy népviselet és menyasszonyi fátyol díszítette a menyasszonyt. Nemrég pedig olyan történetet hallottam, amely örök időkre belém vésődött. Tekintetem megakadt a falon levő esküvői képen, és özvegy, idős hívem felé intéztem felkiáltásom: „Milyen szép menyasszony volt maga!”

„Szép, pedig, ha tudná, hogyan lettem menyasszony: 1958-ban, apám halála után esküdtünk, nehéz évek voltak. Rakott szoknya, kicsi ing, ez volt a menyasszonyi ruhám, s miután megvolt az esküvő s a sze-

rény ebéd, bementünk Udvarhelyre, hogy legalább egy fényképet készítsünk. Ott volt egy fiatalasszony, és ő, amikor meglátott, így kiáltott: Jaj, öltöztetem fel magát, legyen szép menyasszony!

Így lettem fehér ruhás, szép menyasszony, bizony! Anyósom, mikor ment a fénykép után, nem ismert meg.”

Sokszor eszembe jut ez az életbe való elindulás, és az, ahova eljutott sok-sok külsőséggel a mai világ...

A megannyi farsangi szokás-

Pap Sámuel és neje, 1946

A cigány, 1975

ból gyülekezetemben csak a színjátszás, a farsangi kosaras bálozás élte túl az idők viharát. Ebben a nyikómenti kis faluban nagy hagyománya van a színjátszásnak, amelyet mindig farsang idején gyakoroltak. 1927-ben a Bencédben is megalakuló Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet tagjai farsangi bálakat szerveztek, amelyekre a kántortanítók színdarabokat tanítottak be. Azóta is él ez a hagyomány, farsang idején színdarabokkal szórakoztatják az amatőr színészek a farsangi bálon részt vevőket. Az elmúlt évtizedekben ifjúsági egyletünk tagjai és a házások külön bált szerveznek, ezekre az alkalmakra tanulták be 2007 óta a közel ötven rövid és hosszabb színpadi előadásukat.

Gyermekeimmel és a vallásórás gyermekeinkkel farsang idején jelmezbe bújtunk, kéréssem az volt, hogy bibliai szereplő bőrébe bújjanak, és röviden mutakozzanak be, amelyet boldog együttlét követett zenével, kis harapnivalóval.

Jelenlegi helyzetünkben marad az emlékezés, jó ideje lesz annak, hogy gyermekeimmel, családommal ölünkbe vegyük a képes dobozt, az otthonról hazahozott régi albumokat, a karácsonyra előhívatott legújabb felvételeket, és eltöltsünk együtt egy boldog estét, emlékezve régi életekre, utakra, ünnepekre, boldog örömekre, amelyekből élet és öröm indult, fakadt és remélni, hogy még lesz részünk bőven közös csodában, nevetésben és táncban.

Farsangi gondolatok

A farsang az alakoskodás, az evés-ivás, mulatozás ideje. A Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközségben az elmúlt tíz évben többször megünnepeltük, de nem alakult ki egy jól bevett, rendszeresen ismétlődő forgatókönyv, hanem mindig próbáltunk változtatni, újítani. Szerveztünk élő zenés farsangi batyus bált, illetve elsősorban a kisgyermekes családokat megszó-

lító farsangi zsíros kenyeres találkozót is. A cél minden alkalommal az volt, hogy a résztvevők a programszerű részek mellett kötetlen beszélgetésekben is részt vehessenek, ismerkedjenek és szórakozzanak.

Amióta gyermekeink vannak, rendszeresen részt veszünk az óvodai, iskolai farsangi mulatságokon, amit általában hosszas fejtörés és készülődés előz meg. Én ugyanis nem szeretem a készen vásárolt jelmezeket, mindig arra törekszem, hogy magam készít-

sem el a gyerekek farsangi jelmezeit. Volt olyan alkalom, hogy a négy gyereknek négy különböző tengeri élőlényt ábrázoló jelmezt varrtam, s csak induláskor jutott eszembe, hogy nekem nincs jelmezem. Vettem egy tálat, szalagragasztóval krepp-papír csíkokat ragasztottam rá, a fejembe húztam, s én lettem a medúza. Máskor családirag a szivárvány színeinek öltöztünk (igen, ha jobban megszámoljuk, hat színe van, aki nem hiszi, próbálja megszámolni, mi pedig hatan vagyunk a családban).

Legutóbb a tavaszi kijárási tilalom alatt öltöztünk be egyik kedvenc filmünk szereplőinek. Igazán jól szórakoztunk.

Sok más szokáshoz hasonlóan a farsang is átalakult. Már nem a nagybőjt előtti „ereszdelahajamat”, a disznóvágás utáni „együnk meg mindent, mielőtt ránk romlik”, vagy a hosszú téli estékbe némi izgalmat hozó, férj- vagy feleségkeresésre alkalmas bálók ideje. Ennek ellenére jól fog egy kis kikapcsolódás gyerekek és felnőttek egyaránt. Ha másképp nem ünnepelhetjük, öltözzünk be otthon kedvenc hősünknek, vagy váljunk pár napra akárkivé, akik lenni szeretnénk. Vagy süssünk farsangi fánkot, csörögét, hisz lehet, hogy az még hiányzik az elmúlt furcsa év otthon töltött időszakában kipróbált új receptek közül.

RÁCZ MÁRIA

Homoródszentpéteri farsangok

SZÉKELY KINGA RÉKA

Amikor huszonöt évvel ezelőtt a gyülekezetbe érkeztem, jókedvű kis női csapat szervezett meglepetésszerűen farsangi megmozdulásokat. Ez akkor úgy nézett ki, hogy bejelentkezés nélkül, néhány asszony elindult a farsangi időszakban maszkurának felöltözve, ajándékokkal megrakva látogatásokat végezni. Tortát, italt, ajándékot lehetett kapni tőlük, hogy aztán kiderüljön, a torta valójában egy hatalmas puliszka, az ital káposztalé, s a mindenféle csecsebe néhány hagyma és murok szépen felöltöztetve.

Gyülekezetünkben nagy hagyománya volt a farsangi színdarabos bálóknak. Van néhány fénykép az utolsó kántortanító, Ádám Dániel által betanított népszínmű színpadra viteléről. Amikor vége lett a kántortanítás világnak, akkor a tanítók vették át ezt a feladatot, nálunk Jakab Ödön tanító és felesége, Margit óvónő, illetve Gedő Géza tanító és felesége, Edit óvónő. Nyugdíjba vonulásuk és a fiatal tanító sajnálatosan korai elhalálása után kisebb-nagyobb megszakításokkal tanultunk be színpadi műveket. 2005-ben óvodát hoztunk létre, ami megmentette, majd

kitartóan biztosította az elemi iskolai oktatást Homoródszentpéterben. A gyarapodó létszám magával hozta, hogy egyre terjedelmesebb farsangi előadásokban gyönyörködhessünk. Bathó Emőke óvónő és Székely Ottilia Gyöngyvér tanító fáradságot nem kímélve dolgoztak azon, hogy a farsang minden gyermeknek felhőtlen öröm legyen.

A Bedő Kornélia Unitárius Nőegylet minden farsangban kürtöskalácsot és tortát süttött, és mindig került néhány szavaló, éneklő asszony vagy néhány humoros jelenet, amivel megörvendeztettek. Sokat köszönhetünk a korábbi nőegyleti vezetőségnek, Máthé Idának, Máthé Ilonkának és Gergely Gyöngyinek, valamint Jobb Erzsébetnek és Dáné Zsuzsának. Volt idő, amikor az oklándi nőegylet hívására csatlakoztunk az általuk kezdeményezett farsangi mulatságokhoz is. Ebben az esztendőben valószínűleg a farsangolás szünetelni fog.

Ma már van egy külön rész az egyik ruhásszekrényben, ahol a négy egykori óvoda és kisiskolás kedvenc maszkuraruháit tároljuk. A három fiú és az

egy lány farsangi ruhatárában többek között a következők találhatók: pókember, Robin Hood, katona, cowboy, Batman, király, zombi, róka, farkas, Piroska, cumis kisbaba és öregasszony (ez utóbbi hármat fiú is hordta), valamint hercegnő, varázsló, méhecske, tündér és mások.

Az óvodás- és kisiskoláskorú gyermek annyira őszintén tudja megfogalmazni, hogy mi szeretne lenni egy farsang alkalmával, olyan ez, mint egy asszociációs játék, egyből kibökik, hogy mi az, ami foglalkoztatja őket, ki van rájuk hatással, és kinek a bőrébe volna jó belebújni bár egy napig. A mi esetünkben többnyire olyan figurák jelenítődtek meg, akik egyfajta gyermeki vágyálmot sugalltak. Nem osztottam azon szülők véleményét, akik a saját javaslatukat erőltették rá a farsangoló gyermekre abból a célból, hogy minél viccesebb legyen. Csak akkor öltözzön vicces jelmezbe a gyermek, ha vicces akar lenni, ha kacagtatni akar. De ha ő holtkomoly Robin Hood akar lenni, vagy éppen a bevetésre kész katona, akkor az legyen. Számomra a farsang, a beöltözés nemcsak egy tréfás jelenet, hanem sokkal több. Szerettem mindig elmondani gyermekeimnek, hogy a régi emberek azzal a hittel öltöztek be, és azzal a hittel gyújtották meg a szalmabábut, hogy ezekkel a cselekedetekkel elűzik a rossz szellemeket és elűzik a hideget. Ma többnyire arra törekednek az emberek, hogy tréfás, kacagós pillanatokat szerezzenek maguknak farsangban. De ennél több lehetőség is van a farsangban. Beöltözve ké-

szülsz fel az életre, szerepeket próbálgatsz, életutakat kóstolgatsz, álmokat valósítasz meg magad számára, de mások számára is. Készülsz arra, hogy valaki légy, készülsz arra, hogy megvalósítsd magadat. Egy kis rettegéssel, de annál több örömmel látod az átalakulást, amint arcodat kifested, maszkot teszel, vagy éppen felveszel egy tőled idegen testtartást. A farsang is, mint minden meghatározó időszak az ember életében, nemcsak arra a napra korlátozódik, amikor beöltöztöl, vagy segítesz a gyermekednek beöltözni. Előtte sokszor hetekkel megkezdődik a folyamat, a figura kiválasztása, a kosztüm elkészítése, a jelenet betanulása. Időnként pedig az is megtörténik, hogy annyira tetszik a gyermekednek egy-egy ruha vagy maszk, hogy utána hetekig minden nap felveszi.

Én nem számítok hagyományos farsangolásra az idei esztendőben. Az óvodások és kisiskolások farsangja többnyire a szülők és nagyszülők és a tágabb rokonság részvételével zajlott, így volt teljes és szép. Veszélyes volna ezt ugyanígy megszervezni. Valószínűleg csak a gyermekek részvételével fog szerveződni egy kisebb farsangi multság. Ami a felnőtteket illeti, szeretném, ha lenne megint lelkesedés legalább annyi emberben, hogy egy színdarabot be lehessen tanulni. Két dolog lehetséges: vagy annyira félünk a vírustól, hogy tízen sem gyűlünk össze, vagy annyira megerősödik bennünk a járványt legyőző vágy, hogy maszkkal és távolságtartva, de úgyis betanulunk egy színdarabot.

Maszkmentesen!

SIMÓ MELINDA

• Először a nyári érettségiztetéskor éreztem, majd az órák közti szünetekben, újabban a lakásba belépve, hogy felszabadítóan hat rám, amikor leveszem a maszkot.

Am történt olyan is, hogy védelmet éltem át alatta, például amikor túl hideg levegőre kellett menni, vagy eltakart egy olyan önkéntelen mosolyt, aminek nem ott volt a helye és ideje.

De hogyan hat ránk, amikor lelki maszkjainkat, szerepénjeinket vetjük le? Képesek vagyunk-e levetni, vagy olyan régen védenek, hogy elmosódik a határ az én és a szerepén között, így nem tudni, hogy mi az ál és mi a való?

Jacog L. Moreno pszichiáter játszóterén figyelte meg, hogy a gyerekek játék közben különböző szerepekbe bújva

„szellőztetik” és fejlesztik a lelküket. Eljátsszák a szigorú apát, a gonosz testvérfaló manót, a szomszéd rosszsont Petit stb., és ahogy bővítik a szereprepertoárjukat, közel engedhetnek magukhoz új érzelmeket.

Morenóhoz hasonlóan megfigyelhetjük mi is a környezetünkben levő gyerekeket. Most épp az unokahúgom van abban a korban, amikor mosolygva közli, hogy ki ő, és új szerepében gonoszodik vagy ápol, kedves vagy elhanyagoló, szabályszegő vagy szabálykövető. Szerepein keresztül fejlődik, védi meg magát, teljesedik ki.

Moreno a megfigyeléseit továbbvitte, és a pszichodramában, a rögtönzések színházában a személyiség fejlesztésére, gyógyításra használjuk az általa javasolt technikákat.

A pszichodrámban a gyerekkori szerepjátszó képességünk elevenedik fel egy-egy csoport által ránk szabott szerepben vagy magunknak választott szerepben. Ilyenkor felszabadító, fejlődést szolgáló, kiteljesítő élmény az álarcosbál, vagyis az, hogy mást játszunk, mint akik vagyunk. Friss szerepben bővíthet a nézőpontunk, megélhetünk újfajta érzelmeket, átjárhatunk olyan oldalra, ahová értékrendünk szerint tilos. Szerepben lehetünk gyilkosok és áldozatok, hódítók és hódítottak, koldusok és királyfiak.

De van, hogy a szerep lehúzó, megbénít és beszűkít. Szüleim egyik, a diktatúrához kötődő története a következő: a szegénységben egyformák voltak, mégis akadt olyan, aki külföldi cigarettatartóból vette elő az akkoriban divatos Carpați-t. Ez a történet szépen illusztrálja, hogy azért használjuk a maszkot, a csomagolást mert másnak akarunk hatni, mint amik valójában vagyunk.

Lehet azért, mert gyermekként azt tapasztaltuk, hogy nem fogadnak el: terhére lehattunk szereteteinknek a virgonckodásainkkal, mert ők nem voltak anynyira dinamikusak, és féltettek, vagy csendes, befele forduló természetünket kellett rejtegetni a körülötünk levő sportos, adrenalinvádlós családban.

Lehet, hogy kamaszként került ránk a maszk, mert társaink elfogadását olyan tulajdonsággal nyertük el, ami nem a mienk.

Felnőtt életünkben azt látjuk, hogy a párválasztás álarcok nélkül szinte lehetetlen. Még az állatvilág is felöltözik, úgy mutatja magát párkereső időszakában. És pont mi, emberek, akik újabban sok időt töltünk azzal, hogy a közösségi médiában tökéletes fényképeket nézegetve önmagunkat leértékeljük, pont mi ne viseljük tündérkeresztanyánk ruháit? Akkor van baj, ha a bál után is viselni szeretnénk a báli ruhát.

S maradva a Hamupipőke szimbolikájánál: ne fedjük, csak ideig-óráig lehet önsanyargatással, öncsonkítással eljátszani a cipő igazi gazdáját.

Hosszú önismereti út felismerni saját maszkjainkat és azt, hogy mikor, hogyan kezdtük el használni őket. De lelki álarclevételünk legalább olyan felszabadító, mint amit mostanában élünk meg a fizikai maszkjaink levételkor.

Érzelmileg érett egyének képesek megvédeni önmagukat, nem szükséges ehhez a rejtőzködés. Az álarcos bálokon egyszer csak eljön az idő, amikor felfedi mindenki önmagát.

Mit érzel, készen állsz erre?

Híradás Csehétfalváról

Csehétfalván 2016-ban hoztuk létre a Hagyományos Székely Jövő Központot. A magyar kormány támogatásával megvásároltunk három ingatlant a paplak szomszédságában, azokat felújítottuk és használni kezdtük. A központ célja a nevében is benne van: a székely népünk gyökereiből sarjadó jövő életfáját ápolni, a múlt értékes örökségét egy áldottabb jövőbe beleépíteni.

Tevékenységünk két irányba indult el. Egyrészt a múltat képviselő idők felé, másrészt a jövőt jelentő fiatalok és gyermekek irányába. 2017. február 1-je óta meleg ebédet viszünk időseknek és egyedül élőknek minden hétköznapi, kedvezményes áron. Másrészt gyermek- és ifjúsági táboroknak adunk helyet, szállást és ellátást, szintén kedvezményesen. Mindkét programra nagy igény van, és a jelenleg hét személyből álló csapatunk nagy lelkesedéssel áll helyt igen nehéz időkben is. A járvány ideje alatt az idők ellátása kiemelten fontosá vált, különösen abban az időszakban, amikor nem hagyhatták el otthonaikat. A rendelkezéseket betartva igyekeztünk végig megfelelni a kihívásoknak. Jelenleg százhusz meleg ebédet szállítunk ki összesen tizenöt faluba. A visszajelzések teljesen pozitívak, az idők családjukkal együtt hálának a mindennapi pontos ellátásért.

A járvány miatt 2020-ban csak korlátozott számban tudtunk táborokat tartani. Év elején a megszo-

kott szép számban jöttek néptáncos gyermekek és fiatalok, iskolai táborozók, akik jól érezték itt magukat és igyekeztek átvenni hagyományainkat.

Később a járványügyi szabályok betartásával hagyományörző továbbképzőkre, családi összejövetelekre, közösségi együttlétekre került sor, amelyek e nehéz időben segítettek hitbéli és közösségi életünk fenntartásában és megerősítésében.

Köszönet a résztvevőknek és szervezőknek, a BGA Zrt.-nek pedig köszönjük a támogatását!

Isten áldja életüket! Bárcsak az idén többen tudnánk Csehétfalván találkozni erőben, egészségben!

LŐRINCZI LAJOS

Vallásszabadság napi ünnepség Tordán és Kolozsváron

• A Magyar Unitárius Egyház január 13-án megemlékezést szervezett a vallásszabadság ünnepe alkalmából Tordán és Kolozsváron. A vallásszabadság eszménye továbbélésének letéteményese az ifjú generáció, így idén az unitárius egyház a két unitárius iskolai intézmény lelkészeit kérte fel ünnepi szolgálatvégzőknek, az ünnepség színvonalát pedig a két iskola diákjainak műsora emelte.

A tordai templomi ünnepségen Elekes Zsolt, a János Zsigmond Unitárius Kollégium iskolalelkésze azért fohászkodott, hogy a négy és fél évszázados örökséget, a vallásszabadság elismerését és törvénybe iktatását a modern ember is megértse, értelmezze, hétköznapjaiban is visszatükrözze.

A szószéki szolgálatot Solymosi Zsolt lelkész, a János Zsigmond Unitárius Kollégium igazgatója végezte, aki a Mt 7,12 verse alapján prédikált: „Amit csak szeretnétek, hogy az emberek tegyenek veletek, mindenben ugyanúgy tegyetek ti is velük, mert ezt tanítja a törvény és a próféták”. A szolgálatvégző beszédében kifejtette, hogy a lelkiismereti és vallásszabadság öröksége akkor marad eleven, ha van, akinek átadni, ha a különféle egyházak tagjaiként mindannyian arra törekszünk, hogy ne a felekezeti, a nemzetiségi, a bőrszín alapján ítélkezzünk mások felett. A maga módján mindenki próféta, ezért mindenki arra kell törekedjen, hogy elfogadja embertársát és megtanuljon békében élni a körülötte lévőkkel.

Jobbágy Mária Júlia kolozsvári segédlelkész tolmácsolásában elhangzott az 1568. évi országgyűlés vallásügyi határozata.

Ünnepi beszédet mondott Körösi Viktor Dávid, Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusának konzulja, aki megemlékezett a 453 évvel ezelőtt kimondott tordai országgyűlés határozatának a fontosságáról, és kiemelte, hogy a vallásszabadság törvénye az erdélyi magyar társadalom javát szolgálta és szolgálja mind a mai napig.

Az eseményen közreműködött Ördög Ödön, a János Zsigmond Unitárius Kollégium zenetanára és Tasnádi Nóra diák, akik Sillye Jenő *Műlnak az évek* című dalát adták elő, illetve Pánczél Ádám diák, aki József Attila *Levegőt* című versét szavalta el.

Bálint Benczédi Ferenc egyházfő ünnepi gondolatait Rácz Norbert Zsolt püspöki titkár tolmácsolta. Beszédének bibliai alapgondolata az 1Kor 13,13 verse volt. Az egyházfő hangsúlyozta, hogy esztendőről esztendőre szembesítenünk kell magunkat az 1568-as tordai határozat szellemi magaslataival, amely a világon először foglalta törvénybe a vallás- és a lelkiismereti szabadsághoz való jogot. Majd kifejtette,

hogy egy évvel korábban 2020-at a felelősség évének nyilvánította az egyház, akkor még nem sejtve, hogy az mennyire aktuális lesz, hiszen a járvány lépten-nyomon próbára tette a felelősségtudatunkat. Látva a mostani helyzetet, a Magyar Unitárius Egyház úgy döntött, hogy meghosszabbítja a felelősség évét, és arra buzdít mindenkit, hogy az idei újraépülés és újrászerveződés a felelősség jegyében történjen.

A templomi megemlékezés a nemzeti ima közös elneklésével zárult.

A tordai Vallásszabadság emlékművénél Józsa István Lajos helyi unitárius lelkész mondott imát, amelyben hangsúlyozta, hogy a hit Isten ajándéka, s ez a hit hidat kell építsen az emberek között oly módon, hogy – Weöres Sándorral szólva – létraként köti össze az eget a földdel. A megemlékezés a koszorúk elhelyezésével ért véget.

Kolozsváron Farkas Orsolya, a Berde Mózes Unitárius Gimnázium iskolalelkésze mondott imát: hálát adott azért, hogy Isten minden időben új és új arcát mutatja meg hitünk alapvető értékeinek, így a (vallás)szabadságnak is.

Dr. Lakatos Sándor lelkész, a Berde Mózes Unitárius Gimnázium igazgatója a Mt 5,48 alapján végezte a szószéki szolgálatot: „Ti azért legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes”. A lelkész elmondta, hogy a vallásszabadság napjának megünnepléséhez vezető történelmi mozzanatok sorába illeszkedik az unitárius iskolák tevékenysége is, hiszen az iskolák révén az ifjú nemzedékek megtanulják és továbbvihetik a türelem és a szabadság eszméjét. Nemcsak az ifjúság és tanáraik, de az egyház maga és minden tagja küldetést teljesít a mában: a többségnek soha nem annyira fontos a tolerancia, mint a kisebbségnek. Az unitárius közösség pedig mindig is kisebbség volt Erdély többnemzetiségű és sokfelekezetű világában.

Jobbágy Mária Júlia kolozsvári segédlelkész felolvasta az 1568. évi országgyűlés vallásügyi határozatát, majd a Berde Mózes Unitárius Gimnázium diákjainak műsora következett: Györgyi Hajnal Csillag régi egyházi énekeket szólaltatott meg, míg Atanakovics Natalija Heltai Jenő *Szabadság* című versét mondta el.

Bálint Benczédi Ferenc egyházfő ünnepi gondolatait követően elhangzott nemzeti imádságunk, majd sor került Dávid Ferenc szobrának megkoszorúzására, ahol Rácz Norbert Zsolt kolozsvári lelkész mondott imát.

A MAGYAR UNITÁRIUS EGYHÁZ
SAJTÓOSZTÁLYA

Évindító beszéd az Úr 2021. esztendejének első napjaiban

BÁLINT BENCZÉDI FERENC

Kedves ünneplő testvéreim!

Először is hálát adok Istennek, hogy megadta nekünk a találkozás e mostani lehetőségét! Örömmel tölt el, hogy ez új év elején közös imádsággal és ünneplő lélekkel gyűltünk egybe megülni a vallásszabadság napját. Együttlétünk alapját – amint az közismert – az erdélyi országgyűlés 1568-ban hozott döntése adja, amely a világon először foglalta törvénybe a vallás- és lelkiismereti szabadsághoz való jogot. Eleinknek több mint négy és fél évszázaddal ezelőtt volt bátorsága ahhoz, hogy a kizáró és leszűkítő tiltás helyett a megengedő álláspontra helyezkedjenek a vallás dolgai-ban, így elkerülve az Európában tomboló vallásháborút, s olyan példát nyújtva nekünk, ami ma is kötelező. Ennek jegyében gyűlünk össze minden esztendőben január 13-án Tordán és Kolozsváron, hogy – levonva az elmúlt év tapasztalatait – újra és újra szembesítsük magunkat e határozat szellemi magaslatával. Ilyenkor ugyanis mi nemcsak a történelmi tény ismétéljük el, nemcsak emlékezni akarunk, hanem elsősorban fel kívánunk nőni arra a magaslatra, ahol az erdélyi rendek álltak 453 esztendővel ezelőtt. Ezért ünneplésünk kettős irányba tekint. Egyfelől a múlt esztendőre figyelünk, és azt keressük, hogy milyen tapasztalatot vonhatunk le mindabból, ami velünk történt, másfelől a jövőt firtatjuk, s erőt gyűjtünk ahhoz, hogy az előttünk álló nehézségeket kellő bölcsességgel és nyugalommal fogadjuk, hogy eszközei legyünk az épülésnek és a jobbá válásnak.

A 2020-as évnek bizony megannyi mondanivalója van a mi számunkra. Pontosan egy esztendővel ezelőtt itt, Tordán és Kolozsváron bizalommal tekintettünk a jövő felé. Ünneplésünket, akár csak hétköznapijainkat a megszokottság érzése töltötte el. Az év elején indokolatlan önteltséggel igen szorgosan jegyeztük határidőnaplónkba a közeljövőben sorra kerülő eseményeket és rendezvényeket. Mit sem tudtunk arról, hogy alig pár hónappal a január 13-i ünnepségünk után megszokott életünk jóformán egyik napról a másikra gyökeresen megváltozik. E kettősséget látva, az első tanulság számunkra legyen az, hogy életünk egyetlen napját se tekintjük magától értetődőnek, adottnak, olyannak, ami alanyi jogon jár nekünk! Minden pillanat, találkozás, együttlét, az unalmas vagy éppen fárasztó munkanapok és a számtalanszor megélt ünnepek egyediek és megismételhetetlenek. Nem járnak nekünk, hanem Istennek az ajándékai, amiért naponta hálát kell adnunk. Az, ami megszokott és ebből kifolyólag megváltozhatatlannak tűnik

– íme, megtapasztaltuk –, egyetlen percről a másikra elmúlhat. Jó lenne felismernünk és megköszönnünk az idő kiszámíthatóságát, mert sosem tudjuk igazán, hogy mi is vár ránk...

„Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három; ezek közül pedig a legnagyobb a szeretet.”

(1Kor 13,13)

Továbbá fontos megjegyeznünk azt is, hogy minden tervünk az esetlegesség jegyében fogalmazódik meg. Megtapasztalhattuk, hogy elképzeléseink pillanatok alatt zátonyra futnak és elsüllyednek a szeszélyes idő sodrásában. Bizony jobb lenne a Jakab levele írójával vallani: „Ha az Úr akarja, akkor élünk, és ezt vagy azt fogjuk cselekedni” (Jak 4,15b).

Az elmúlt év márciustól kezdődően a meghátrálás esztendeje volt. A betervezett, akár évente visszatérő alkalmak elmaradtak, templomainkat be kellett zárunk a hívek előtt, és az istentiszteletek a világhálóra költöztek. A találkozások csupán virtuális térben valósulhattak meg, városaink és falvaink utcái elnéptelenedtek, a koncerttermek és a színházak elnémultak. Sőt, még azt is megéltük, hogy az úrvacsorát is szűk családi körünkben, a négy otthoni fal között vettük magunkhoz. Most, az új év hajnalán ideje megfogalmazni, hogy mindez nem volt jó, sőt aggodalommal, a sivárság és a bezártság érzésével töltött el. Ám látnunk kell e negatív következtetés mellett, hogy a megszokott életünk formái közül való kihátrálás elgondolkodásra is késztetett. Kénytelenek voltunk visszabontani egyházi és hétköznapi életünk építményét az elvi alapokig, és a sokszor láthatatlan, de most annál fontosabb eszményeinkre kellett bízunk magunkat. Ha nem lehattunk testvéreinkkel a templomban, s az ősi kelyhet nem emelhettük a megszokott mozdulattal ajkunkhoz, akkor meg kellett elégednünk azzal a tudattal, hogy bár fizikailag egyedül vagyunk, körülöttünk sokan mások ugyanúgy cselekednek, és be kellett látnunk, hogy az ima, az ünnep, a szertartás nem ismeri a távolságot. Ha testileg nem is, de lelkileg

egy gyülekezetet alkottunk. Nem volt jó, hiszen jobb a templomban ünnepelni, de igaz volt, a jézusi tanítással összhangban volt, s ha akartuk, akkor felemelő és megtisztító volt. Lehetőséget kaptunk arra, hogy levetkőzve földi létünk felszínességét, a lényegre összpontosítsunk, és – hadd lássuk be – szükségünk volt immár egy ilyen leckére, ami visszavezet remélhetőleg egy hitelesebb élethez...

E mai beszédre készülve, miközben számot vetettem az elmúlt év eseményeiről, egy kérdés fogalmazódott meg bennem: mi marad a korábbi világunkból? A kérdés ott lebegett körülöttem, míg aztán feloldódott egy közhelyessé csépelt, ám mindazonáltal végtelemül igaz páli mondatban: „Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három; ezek közül pedig a legnagyobb a szeretet” – ez marad meg, mondtam magamban, és békét leltem. Megmarad Isten szeretete a világ iránt, és az arra választ adó tiszta és építeni akaró emberi cselekvés. Megmarad annak a bizalma, hogy legyen bármilyen nehéz és kiszámíthatatlan is a holnap, aki bízik a Fennvalóban, az erőt nyer terhei elhordozásához. Megmarad az a képessége a hívő embernek, hogy derűvel tekintsen akár balsorsára is, hiszen tudja, nem céltalanul bolyong egy közönyös univerzumban, hanem Atyja van, aki vigyázza lépéseit. Ez marad meg! A szeretetünk, amivel minden dolog iránt viseltethetünk, a hitünk, hogy Isten nem hagy el, és a reménységünk, hogy elmúlik a nehézség, és a töredezettség helyét újra átveszi a nyugalom. A szeretetet, a hitet és a reménységet sem a bezártság, sem a tiltás, sem az aggodalom, sem a bizonytalanság nem tudja elpusztítani, mert ezek az emberben sar-

jadnak és az emberek között teljesednek ki. Ha sikerül ezt a három dolgot magunkban megőrizni, akkor nincs az a csapás, amit ne tudnánk elviselni!

Nem tudjuk, hogy mi vár ránk ebben az esztendőben. Érhet baj vagy öröm bármelyikünket. De nem is feladatunk nekünk a jövőt megfejteni. Sokkal inkább az a dolgunk, hogy önmagunkat az idézett páli gondolat erkölcsi és lelki magaslatára helyezzük. Erről az alapról bármi is ér, bízást kibírjuk.

2020-at pontosan egy évvel ezelőtt a felelősség esztendejének nyilvánítottuk. Bár nem tudtuk előre, ennél jobb témát nem is találhattunk volna, hiszen az elmúlt időben lépten-nyomon felelősségtudatunk lett próbára téve. Látva a mostani helyzetet, úgy döntöttünk, hogy meghosszabbítjuk a felelősség évét, buzdítva testvéreinket arra, hogy az idei újjáépülés ennek a jegyében menjen végbe. Ennek tükrében megköszönjük most is azoknak az egészségügyi szakembereknek, akik saját biztonságukat kockáztatva óvták a betegeket szenvedésük órájában. Köszönetet mondunk mindazoknak a tudósoknak, akik szellemi kapacitásuk igénybevitelével ilyen rövid idő alatt kifejlesztették a kór terjedését megfékező oltást, és végső soron mindazoknak, akik ilyen vagy olyan formában a reménység lángját csiholták a csüggedőkben.

Isten adjon nekünk a 2021. esztendőben is erőt szeretni, hinni és remélni, mert ha e három képesség meglesz bennünk, akkor nincs oly nehézség, amely végleg letaglózhatna minket!

Ámen!

Torda/Kolozsvár, 2021. január 13.

Az erdélyi vallásszabadság története

KOVÁCS SÁNDOR

• A tőlünk nyugatabbra élő vallástudósok régóta egyetértettek abban, hogy a vallási türelem és lelkiismereti szabadság a felvilágosodás terméke. Öröndöletes, hogy újabban a nyugat-európai történészek is elismerik, hogy a felvilágosodott Európa tanulhatott volna a 16. századi erdélyi fejedelemségtől. Diarmaid MacCulloch, korunk neves történésze a reformációról írott könyvében diszkrét bájjal figyelmeztet arra, hogy nem az Amerikai Egyesült Államok és nem is Nyugat-Európa találta fel a toleranciát. Kelet-Európa egykor Transylvaniaként ismert fejedelemségét Nyugaton a soha nem létezett Drakula grófról ismerik, pedig Bram Stoker (1847–1912) 1897-ben megjelent horrorjánál (*Drakula gróf válogatott rémtettei*) lényegesen jelentősebb volt az 1568. évi tordai országgyűlés vallásszabadságot kimondó határozata:

„Urunk őfelsége miképpen ennek előtte való gyűlésibe országával közönséggel az religio dologáról végeztött, azonképpen mostan és ez jelen való gyűlésébe azont erősíti, tudniillik, hogy midőn helyökön a prédikátorok az evangéliumot prédikálják, hirdessék, kiki az ő értelme szerint, és az község, ha venni akarja, jó, ha nem pedig senki kényszerítéssel ne kényszerítse az ü lelke azon meg nem nyugodván, de oly prédikátort tarthasson, az kinek tanítása ő néki tetszik. Ezért pedig senki az superintendensök közül, se egyebek az prédikátorokat meg ne bántassa, ne szidalmaztassék senki az religióért senkitől, az elébbi constitutiók szerint, és nem engedtetik ezt senkinek, hogy senki fogsággal, avagy helyéből való priválással fenýögessön az tanításáért, mert a hit Istennek ajándéka, ez hallásból lészön, mely hallás Istennek ígéje által vagyon.”

A tordai országgyűlés szabad ígahirdetést és lelkészválasztást kimondó határozatát nem tekinthetjük sem az önálló felekezetté válás momentumának, sem a négy bevett vallás kodifikálásának. Borbély István irodalomtörténész már 1922-ben felhívta a figyelmet arra, hogy:

„E törvényben hitről és hitvallásról van szó csupán, nem pedig egyházzól, mivel ezidőben az unitárius hiten levőknek csak lelki közösségük volt, nem pedig egyházzervezetük s következőleg egyházuk is.”

Balázs Mihály szegedi professzor is több jelentős tanulmányban rámutatott arra, hogy a bevett vallások rendszerét korai 1568-ra datálni, a négy *recepta religi*ót először az 1595. esztendei gyulafehérvári országgyűlés határozatban sorolták fel:

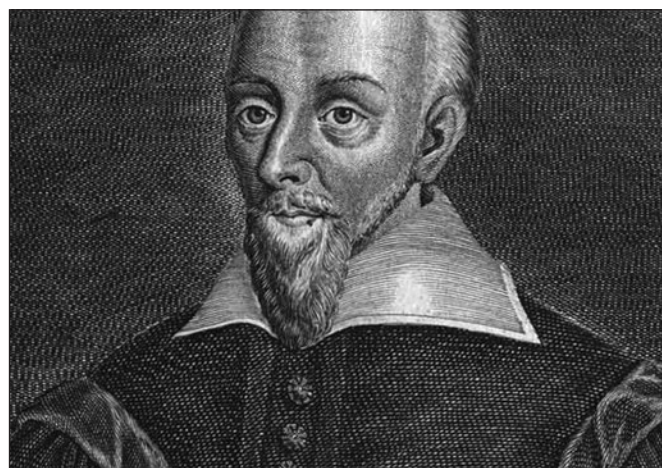
„Az mi a religio dolgát nézi, végeztük országul, hogy az recepta religiók, tudniillik catholica sive romana [római katolikus], lutherana [lutheránus], calvinistica [kálvinista] et ariana [ariánus, azaz unitárius] libere [szabadon] mindenütt megtartassanak.”

A vallásszabadságot Erdélyben iktatták törvénybe, de az ehhez vezető út hajszálgyökerei Nyugat-Európába vezetnek, hiszen amikor Dávid Ferencék a vallási türelem gondolatát műveikben megfogalmazták, bőven merítettek a humanista kortársaik gondolatrendszeréből. Az ismert bibliafordító, Sebastian Castellio (1515–1563) 1551-es latin bibliafordítása VI. Edward angol királyhoz intézett, a vallási toleranciáról elhíresült ajánlását szinte szó szerint átvették, és egyik legjelentősebb kiadványukban ajánlották azt János Zsigmond fejedelemnek. Sebastian Castellio, Kálvin ádáz ellenfele a Servet Mihály kivégzése után vált a tolerancia szószólójává és az erdélyiek egyik ihletőjévé. A vallási tolerancia elmélete Erdélyben törvényerőre lépett, kidolgozói kétségkívül ismerték mindazokat, akik az erasmista humanizmus örökségét továbbgondolva megfogalmazták, miként kell viszonyulni azokhoz, akik a hit kérdésében másként gondolkodnak. Itt

kell megemlítenünk Jacobo Acontiónak, a Londonban élő olasz emigránsnak a nevét is, aki 1565-ben írott művében a vallási türelem mellett foglalt állást. Művét az erdélyi unitáriusok is előszeretettel forgatták.

El kell ismernünk ugyanakkor azt is, hogy a fejedelemség vallásügyi határozatai 1557-től 1571-ig a katolikusok és az erdélyi ortodox románok rovására kedveztek a protestánsoknak. A román nemzetiségű történészek előszeretettel emlegetik, hogy a tordai országgyűlés határozata nem terjedt ki a románokra, arról azonban megfeledkeznek, hogy a 16. században a románság nem alkotott önálló politikai erő. János Zsigmond uralkodása alatt próbálkoztak a románság protestáns hitre térítésével, de átütő sikereket nem értek el, a 17–18. században Dél-Erdélyen élő román kisenemesek és mezővárosi polgárok alkottak inkább kisebb, mint nagyobb protestáns gyülekezeteket. A térítések nem a románok nemzeti érzelmein buktak meg, hanem a társadalmi és kulturális különbségeken.

453 évvel a tordai országgyűlés végzése után is ámulatba ejtő a 16. századi Erdély vallási és politikai vezetőinek tájékozottsága és pragmatizmusa.

Sebastian Castellio

SZERETETSZOLGÁLAT

Németországi forrású karácsonyi segélyakció

Bő évtizede minden év utolsó napjaiban fejedelmi összértékű segélycsomagok érkeznek Erdélybe németországi adományozói forrásokból a karácsonyi tehergépkocsis segélyakció („Weihnachtstrucker”) eredményeként. A segélyek tekintélyes részének célba juttatását a Lókodi Ifjúsági Alapítvány és a Wolter Alapítvány minden évben a Gondviselés Segélyszervezetre bízta.

A járványügyi veszélyhelyzet ellenére tavaly karácsonykor ismét megérkeztek Erdélybe a németországi

„angyalok” küldöttei. Az *Unitárius Közlöny* hasábjain elismerésünket és köszönetünket fejezzük ki erőfeszítéseikért, ami által rengeteg rászoruló személynek úgy szereztek igazi karácsonyi örömet, hogy a világjárvány miatt 2020-ban kivételesen nem is számítottunk rá!

2020. december 27–28-án, majd az új év elején összesen 2673 segélycsomagot vettünk át, amelyek nagyobb részét azóta már kézbesítettük a rászoruló személyeknek. Emellett 1600 kg liszt, 720 kg cukor, 300 l étolaj, 215 kg laska és makaróni, 100 kg rizs, 210 adag kocsnya és 180 csomag gumicukor célszerű felhasználását is ránk bízta.

Rekordértékű gyógyszer- és vitaminadományok

A járvány sújtotta tavalyi év karácsonyában Lőrincz Attila vezérigazgató úr jóvoltából a bukaresti székhelyű Zdrovit Románia Kft. óriási értékű adományt juttatott el segélyszervezetünk erdővidéki raktárába.

Az adományozott vitaminok és gyógyszerek szám-bavétele nyomán szétosztási tervet készítettünk, ami szerint részarányos mennyiségeket adtunk át a területi (megyei) fiókszervezeteinknek, és helybeli önkéntes munkatársaink által megkezdjük az adagok rendeltetésszerű célba juttatását. A gyógyszerekből és vitaminokból számottevő mennyiséget bocsátottunk a több mint 250 csíkszeredai tűzkárosult személy ideiglenes ellátását irányító szervezőbizottság rendelkezésére. A további felhasználásról utólagosan nyújtunk beszámolókat. A fejedelmi méretű adományért ezúton is köszönetet nyilvánítunk!

Segítségnyújtás a csíkszeredai tűzkárosult közösségnek

A Gondviselés Segélyszervezet önkéntes munkatársai 2021. január 18–21. között naponta átlagosan 14-en vettek részt a csíksomlyói tűzeset károsultjainak szervezett csoportos foglalkozások vezetésében. A csíkszeredai Eröss Zsolt-sportcsarnokban tartott egész napos közösségi tevékenységeket a Gyulafehérvári Caritas és más szervezetek, illetve intézmények munkatársaival közösen szerveztük. Önkénteseink sorában szép számban voltak jelen unitárius lelkészek és teológiai hallgatók, az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) tagjai.

A sokszínű foglalkozások mellett a Gondviselés Segélyszervezet és a Brassói Unitárius Egyházközség természetbeni adományokkal is hozzájárult a 262 tűzkárosult embertársunk ellátásához. Adományaink összértéke 15 000 lejre becsülhető.

A GONDVISELÉS SEGÉLYSZERVEZET ELNÖKSÉGE

Együtt a Gondviselés útjain

Az angyalszárnyon érkező karácsony tovaröppent, nem sokra rá az ősztendő is. Nagyon hosszúnak tűnt a múlt év, mégis gyorsan tovaszállt, akárcsak az elmúlt öt, tíz vagy ki tudja hány esztendő. Érdekes dolog ez az idő, főleg a múlása, de nem erről szeretnék legfőképp írni. Csak azért említettem meg a dolgot, mert akárhogy számolom, bő tíz esztendeje vagyok a firtosváraljai unitáriusok lelkésze. Bő tíz esztendővel ezelőtt a gyülekezet mellett egy eléggé nehéz, mégis szép szolgálatot örököltam az elődömtől, lelkész-falugondnok lettem. A tevékenység neve falugondnoki

szolgálat lett, és messze környéken híre volt, hogy milyen szép dolgot művelnek ebben a kicsi faluban, itt fent, a hegyen. Bizony nagy szükség volt rá, mert ide nem jártak fel autóbuszok. Nem járnak ma sem. Itt fent nem volt orvosi rendelés, és nincs ma sem. A gyógyszerbeszerzés is sok esetben nehézséget okozott. És a hivatali ügyek intézése érdekében is le kellett menni a hegyről. Le kellett menni ma is. Azokban az időkben nem hoztak ennyi mindent házhoz a különböző futárszolgálatok, a beszerzéshez szintén le kellett menni a hegyről. És még sorolhatnám, hogy mi mindenért kellett lemenni akkor, és kell lemenni ma is. A szomszédos falvak hajnali vagy késő esti harangzúgásán kívül nem sok minden jön fel ide magától.

Jómagam emberi és lelkesi kötelességemnek éreztem tovább folytatni a nagyszerű kezdeményezést. Sok minden változott azóta (például többen rendelkeznek személyautóval), de sok minden nem. Eléggé eldugott helyen vagyunk, és ez talán így is marad még jó ideig. Az ide vezető utak eléggé rögösek, zötykölődünk hát eleget, ám ha idén nem is, a jövőben remélhetőleg elmondhatjuk, hogy „jó úton járunk”.

Bárhogyan legyen is, annyi biztos, hogy eddig a Gondviselés útjain jártunk. Elmenet és hazajövet egyaránt. A minden induláskor elrebegett „Istenem, segíts meg!” nem volt hiábavaló, ő megsegített, hazahozott, és erőt adott a nehezebb utakra, fuvarokra. Mert bizony sokszor indultam és indultunk útra beteggel, baleseti sérülttel, gyászolóval, akár éjnek idején is. Merthogy állandóan készenlétben állunk, biztonságot nyújtó támasza vagyunk a falubelieknek. De osztozott az örömünkben is ő, aki gondot viselt útjainkra, amikor vidáman és boldogan, énekelve indultunk egy-egy kirándulásra gyermekekkel és felnőttekkel, vagy amikor a megtermelt javakat, elkészített lekvárokat, süteményeket vittük értékesíteni a piacra, fesztiválokra. Vagy amikor ifjainkkal indultunk szegényeknek gyűjteni, szeretetcsomagokat kézbesíteni. A bevásárlókörútjaink is mindig izgalmasak, akárcsak azok a történetek, amelyeket talán huszadjára hallgatok végig. Mert ha sokáig üldögél az emberfia a másik mellett, megnyílik szólásra a szája, s még a lelke is egy kicsit. Örömmel olvasom ki a történeteikből, hogy a Gondviselés nemcsak a mi rövidebb-hosszabb utazásainkon volt jelen, hanem egész életútjukon elkísérte őket.

Ez új év elején azért imádkozom, hogy életünk során, bármilyen napokat is kell megélnünk, bármire kanyarodjon is utunk, minél többen vallhassunk arról, hogy az isteni gondviselés nem alszik. Sem itt fent, a hegyekben, sem odalent, a völgyekben. Sőt, nagyon éberen jelen van, csak észre kell venni. Mint ahogyan a száguldó autóból észrevevesszük a nekünk integető, mosolygó gyermeket. Kérem, szálljanak be, van még hely bőven! Induljunk együtt a Gondviselés áldott útjain!

SIPOS LÁSZLÓ

Mit jelent nekünk a vallásszabadság?

Idén harmadik éve, hogy a Magyar Országgyűlés január 13-át a vallásszabadság ünnepévé nyilvánította. A szerkesztő a tordai és a kolozsvári ünnepségen résztvevőket kérdezte arról, hogy számukra mit jelentett az ünnepségen való részvétel, a vallásszabadság.

• Hogyan értékeli ezt a nem csak a magyar unitáriusok számára jeles eseményt?

Kőrösi Viktor Dávid konzul, Kolozsvár: A tordai törvénykezés jelentősége természetesen sokrétű, én most csak kettőt emelnék ki. Egyfelől – s ezt nem lehet eléggé hangsúlyozni – a világon először mondatott ki a hitélet szabadsága. Erdély, a magyarság a világ előtt járt annak felismerésében, hogy – és ez a második jelentőség – a szabad felekezetválasztás a társadalmi béke és kohézió megerősítésének kulcsa, amely a 16. század Erdélyének társadalmi és geopolitikai helyzetében létfontosságú volt. A Magyar Országgyűlés egy, a magyar nemzet, Erdély és Magyarországnak számára is történelmi jelentőségű döntés előtt tiszteltett akkor, amikor január 13-át a vallásszabadság napjává nyilvánította.

• Hogy látja, a vallásszabadság tematizálása, ennek a 16. századi erdélyi értéknek a népszerűsítése miben segíthet a ma emberének?

K. V. D.: A „tényszerű” valóság és annak megítélése nem minden esetben esik egybe. Ahogyan Friedrich Gentz megjegyezte, az, hogy XVI. Lajost „meggyilkolták”, „kivégezték” vagy „megbűntették”, történelmi koronként változik, a tény annyi, hogy a guillotine lesújtott a nyakára. Esetünkben ez másképpen van: Erdély a döntés betűjét elsajátította, míg – és ez az akkori rendek páratlan előrelátását dicséri – a határozat megítélése négy és fél évszázada lényegét tekintve ugyanaz. Természetesen a „közember” kifejezés mást és mást jelentett akkor és most, de az általánosságban megfogalmazható, hogy a 16. század és a ma em-

bere is – eltérő társadalmi-politikai viszonyok között – ragaszkodik a szabadságához és Istenéhez. Mindez a magyar nemzet kiforrottságát és szellemi, kulturális erejét jelzi, amely a jövőt illetően is erőt kell adjon.

• Személyesen mikor hallott először Tordáról és a vallásszabadságot törvénybe iktató 1568. évi országgyűlésről?

K. V. D.: Magam először középiskolában tanultam róla. Hatalmas büszkeséggel töltött el akkor is és ma is látni, hogy mi, magyarok mekkora teljesítményre voltunk és vagyunk képesek.

• Az ön számára mit jelent a vallásszabadság napja?

Boldizsár Beáta evangélikus lelkész, Kolozsvár: A vallásszabadság erdélyi történelmünk egyik legértékesebb lelki és szellemi öröksége. Ökumenikus családban nőttem fel és abban élek, ami úgy gondolom nem lett volna magától értetődő több generáción keresztül, ha a vallásszabadság eszménye nem vert volna gyökeret az erdélyi hívő közösségek, így felmenőim lelkében is. A vallásszabadság legfontosabb tétele, hogy a hit Isten ajándéka. A vallási hagyományok, a mód és a forma, ahogy Istent dicsérjük, ahogy imádkozunk, ahogy énekelünk, keretet nyújt hitünk megéléséhez. A felekezeti hovatartozás nagyon fontos része lelki identitásunknak. Az a lelki személyazonosságunk. De a vallás-

szabadság pontosan arra tanít, hogy nem ez a keret, ez a forma üdvözít, hanem az élő hit üdvbizonyossága. Legyünk mérhetetlenül büszkék arra, hogy a vallásszabadság és a lelkiismereti szabadság törvényét 1568-ban először az erdélyi fejedelemségben foglalták törvénybe, messze megelőzve Európa nyugati részeit.

Török István esperes, Olthévíz: Számomra az emberi szabadság ünnepe ez a nap. Az ember szabadnak született, ezért felelőssége és kötelessége is az embernek ezért a szabadságért mindent megtenni. Jean-Jaques Rousseau mondta: „ameddig egy nép engedelmeskedik, mert engedelmességre kényszerítik, jól teszi; mihelyt módjában áll lerázni az igát, és le is rázza, még jobban teszi... aki lemond szabadságáról, az ember voltáról, emberi jogairól, mi több, kötelességeiről mond le”.

Pálfi Dénes lelkész, Siménfalva: Ünnepet és büszkeséget. Ilyenkor bennem a karácsonyhoz hasonló ünnepi hangulat vegyül a hétköznapihoz, a megszokotthoz, s a tizenhatodik századbelinek példája, kiállása arra indít, hogy lélekben kihúzzam magam, amit manapság, a huszonegyedik századbelinek

Ünnepi istentisztelet a tordai unitárius templomban

láttán, beleértve magamat is, egyre ritkábban tehetek meg. Tordán eljutottam a templomba, részt vettem az ünnepi istentiszteleten, a kolozsvárin is ott voltam lélekben, a netnek köszönhetően. Természetesen itthon, Sinfalván is megemlékeztem a neves eseményről, istentisztelet keretében, néhány hívem jelenlétében. Tudom, mindez még távol áll a teljesség igényétől. Ünneplést jelenthet ugyan, de a megéléstől még távol van, úgy 453 ényire. Az lenne az igazi, ahogy akkor éltek, ünnepet, vallást, életet.

Tasnádi Nóra diák, Kolozsvár: A mai világban sok fiatalnak a vallásszabadság fogalma egy idegen szó, nehezebben lehet érezni a súlyát, hiszen mindennapjaink úgy zajlanak, hogy ismerőseink már csak a közösségi oldalakon nyilvánítják ki saját véleményüket a különböző felekezetekről. Ennek ellenére fiataalként azt gondolom, hogy erre az eseményre, amely véget vetett az évtizedes vallásháborúknak, a vérontásnak mindenképp emlékeznünk kell. Emberek vagyunk, közösségben élünk, számunkra hatalmas ajándék az, ha szabadon gyakorolhatjuk a vallásunkat, ugyanakkor tisztelhetjük a társaink hovatartozását is, mert az elfogadás és a szeretet az, ami jobbra teheti az embert, ezáltal gyökeresen megváltoztatva a társadalom jelenét és jövőjét egyaránt.

Pánczél Ádám diák, Kolozsvár: Vallásszabadság... mit jelent számomra e szó? Ha bárki meghallja, egy 453 évvel ezelőtti eseményre gondol, Tordára és Dávid Ferencre. Ennyi volna, mást nem jelent? Egy örök emlékezés lenne a vallásszabadság ünnepe? Milyen jelentés rejlik az események mögött? Szabadság. Számomra már oly természetes a vallásom szabad gyakorlása, hogy el sem gondoltam azon, mit jelent nekem személyesen a vallásszabadság. Szabad hitbeli meggyőződést, hogy reformátusként járhatok unitárius iskolába, saját akaratomból. S nem rótnak meg, ha elmegyek egy katoli-

kus misére vagy unitárius, esetleg evangélikus istentiszteletre. Véleményem szerint a vallási hovatartozás már csak formalitás, mert mi keresztények ugyanabban az Istenben hiszünk. Jézus tanításait követve próbálunk tenni, élni. Köszönöm, Dávid Ferenc, hogy kivívtad a szabadságot a vallásban. Tornai Józseffel egyetértve vallom, hol szabadság van, ott szabadság van minden szóban, vallásban.

Atanackovic Natalija diák, Székelykeresztúr: Szerintem azért fontos mai szemmel is a vallásszabadság ünnepe, mert abban a 16. században, amelyről azt gondolnánk, hogy mai értékrendünk szerint visszamaradott volt a társadalom és a gazdaság, képesek voltak ilyen gondolatokat megszűlni, képesek voltak túllépni az előítéleteiken, amire még a mai ember is igen ritkán képes. Szerintem napjainkban felekezeti tekintetben elfogadjuk egymást. De ezt a gondolatot tovább kellene terjeszteni, és elfogadni ezt a nagyon vegyes etnikai, nemzeti, kulturális közeget, amelyben élünk. Attól, mert valaki muszlim, nem kellene egyből arra gondolnunk, hogy terrorista is. Ilyen szempontból kellene elfogadnunk a legyünk, és át kellene veyük a vallásszabadság gondolatát, szellemiségét.

Györgyi Hajnal Csillag diák, Székelykeresztúr: Fontosnak tartom azt, hogy mindenki azt a vallást kövesse és élje, amely számára leginkább megfelel. Az embereknek nem szabadna magukban tartani a hitüket, és el kellene mondaniuk hangosan, amit hisznek, amit szeretnek. Ezt nem szabad elnyomni a másik emberben. Persze nem kell mindent elfogadni, mert lehet, nem minden jó, amit a másik ember hisz és szeret, viszont attól meg nem szabad teljesen elnyomni őt, attól még hagyni kell, hogy szabadon véleményt nyilváníthasson.

Tímár Anett diák, Székelykeresztúr: Én azt gondolom a vallásszabadság törvénybe iktatásáról, hogy óriási fejlődés az emberiség

számára. Ma nekem az volt a legfelelőbb, hogy Erdélyben valósult meg, miközben a korabeli Nyugat-Európában öldökölték egymást ez idő alatt. Erdélyben békességre törekedtek, és ennél fontosabb szerintem nincs is, mint ha békesség van az emberek között.

• Ön hogyan élte meg a mai ünnepséget? Mit jelent önnek, mint tordai gyülekezeti tagnak, hogy itt ünnepeljük minden évben a vallásszabadság napját?

Szabó Mária énekvezér, Torda: Nagyon boldog vagyok, hogy ma énekvezéri szolgálatot végezhettem. Eltekintve a járványhelyzet nehézségeitől, lélekben feltöltődtem. Szerintem természetes, hogy Tordán ünnepeljük a vallásszabadságot, mert itt volt kihirdetve ennek törvénye. Ez az ünnep nemcsak nekünk, tordaiaknak fontos, a tolerancia, a másság elfogadása nagyon fontos lenne, hiszen egymás és egymás vallásának tiszteltben tartása manapság is lényeges.

Crencea Mária gyülekezeti tag, Torda: A mai ünnepség tartalmas volt, szépen zajlott le. Sajnálom, hogy a püspök úr nem lehetett jelen, de megérttem az egészségügyi nehézség okozta helyzetet. Tetszett a János Zsigmond-kollégium diákjainak műsora, nagyon aranyosak voltak a fiatalok. Az én unokáim is a kollégiumba jártak. Büszkeség nekünk, hogy mi itt, Tordán meg tudjuk ünnepelni a vallásszabadság napját! Az utóbbi években mindenki azért tesz, hogy megszervezhessük az ünneplést [egyetemes és gyülekezeti szinten], a nőszövetség a tiszteletes asszonyt segíti, de idén egyelőre még mindig nem lehet szervezni semmit.

Agh Eszter gyülekezeti tag, Torda: Hálát adok a jó Istennek, hogy unitárius vagyok, hogy részt vehetek ezeken az ünnepségeken. Ezelőtt három évvel, a 450 éves évfordulón is amennyiből lehet, aktívan részt vettem a szervezésben, az előkészületekben. A mai ünnepség

annyira felemelő volt számomra: Solymosi Zsolt tiszteletes a prédikációban elmesélte az útját, és kiemelte, hogy mindenfelé emberekkel találkozott, annak ellenére, hogy felhívták a figyelmét, hogy veszélyes, gonosz népekkel fog találkozni. Kellemesen csalódott. Az imában, prédikációban, műsorban megtaláltam azt, amit én magam is érzek, amikor unitárius mivoltomra utalhatok. Nem vagyok már fiatal: annyi éven keresztül el kellett kerülnünk a templomot, s hálát adok a jó Istennek, hogy most minden alkalommal ott lehetek. Örömmel vettem részt a koszorúzáson is. Közel lakom az emlékműhöz, minden nap el kell haladnom mellette. Így minden nap megnézem, s ha gaz nő fel mellette, azt kihúszom.

Józsa Emese nőszövecsi alelnök: Nagy örömmel, büszkeséggel tölt el, hogy ebben a városban lehetünk lelkész család, a múlt fényét adhatjuk-vihetjük át a mába, tudatosíthatjuk a helybeliekben azt, hogy ők milyen jelentős település szülőttei, hogy büszkék lehetnek értékeikre, hiszen a város régen is megadta a módját az emlékezésnek: nem kis méretű tabló megrendelésével örökítették meg a vallásszabadság törvénybe iktatását. Ha a ma Tordán élőkben eddig nem tudatosult, micsoda érték bölcsőjében élnek, akkor évről évre azon vagyunk, hogy ez a büszkeség, ez az öröm töltse el őket. Nagyon szép, gazdag év volt a 450 éves évforduló éve. Már 2017-ben elkezd-tük készíttetni a kis gravírozott falkorongokat, majd képeslapokat, román és magyar nyelvű szórólapokat nyomtattunk. 2018-ban mindenki, az egész gyülekezet megmozdult, idős, fiatal, nők és férfiak, függetlenül attól, hogy az ifjúsági egyletbe vagy a nőszövecsibe jártak-e korábban. Mindenki jött és segített, így ez az év még inkább összefogott minket. Azóta minden évben eljönnek az ünnepségre. A mostani a korlátozások miatt valahogy mégis személyesre, különlegesre sikeredett, mivel

nem szorult az online térbe, de a templom mégsem telhetett meg. Jó volt végre közösen ünnepelni, látni azokat az arcokat, akiket egy éve nem láthattunk viszont.

Józsa István Lajos lelkész, Torda: Minden esztendőben valósággal várjuk, hogy jöjjön január 13-a. A gyülekezetre is jó hatással van, hiszen ekkor a figyelem középpontjába kerülünk. Jólesik ez, hiszen így fény vetül a gyülekezetben zajló tevékenységekre is. De tágabb kontextusban az unitáriusok is a figyelem középpontjába kerülnek, hiszen rólunk keveset tudnak még a városban is. A közelmúltban történt is egy felmérés, amelyből kitudt, hogy százból egy román ajkú lakos tudja, hogy mi történt itt a 16. században. A helyi románságot ma is érzékenyen érinti, hogy annak idején rájuk nem vonatkozott a vallásszabadság törvénye, de azt sajnos már nem veszik figyelembe, hogy akkoriban a románok sajátos jogállású népcsoport voltak. Úgy gondolom, ez az ünnep abban is segíthet, hogy ismertté váljon felekezetünk történelme, a város múltja a többségi lakosság számára is. Úgy tapasztalom, ez politikai akarat kérdése is, hiszen a korábbi polgármester egy évben január 6-ára összehívta a város minden felekezetének lelkészeit a katolikus templomba, ahol mindannyian megoszthattuk gondolatainkat. Sajnos ez a kezdeményezés abba maradt, de szép lehetőséget villantott fel: a város ma is ki tudná ak-

názni múltjának gazdagságát, hogy a külvilág felfigyeljen rá, hogy megvan a mintája az egymás iránti türelemnek, elfogadásnak már a 16. század óta, jóval az európai értéként való ismertté válás előtt. Abban bízom, hogy a zarándokoknak, az évente megtartott megemlékezéseinknek hatására egyszer csak a románság is bekapcsolódik majd ünnepségünkbe.

Nekünk eddig a Körösfői-Kriesch Aladár festménye, amelyet a magyar millennium alkalmából rendelt meg a város, volt az egyetlen műalkotás, amelyet megmutathattunk az ide érkezőknek. El kellett tennie több mint száz évnek, hogy 2018-ban ismét egy olyan műalkotást tudjunk felmutatni, amely a város szívében, az egykor a Vallásszabadság tere nevet viselő helyen áll, ami rólunk, unitáriusokról szól, ugyanakkor rajtuk is túlmutat. A születésnapunkat se érdemes egyedül ünnepelni, mindig meghívjuk szeretteinket, barátainkat. Ugyanígy a vallásszabadság ünnepét sem tudjuk méltóképpen megülni egymagunkban. Ezért mindig meghívjuk a testvérelekezeteket, akiknek lelkészei idén is eljöttek. Elmondhatom, hogy nagyon jó viszony van közöttünk, nemcsak kollegák, hanem barátok is vagyunk. Talán kisugárzik ránk a hely szelleme, talán a református és katolikus lelkész-társak számára is tudatos, hogy Tordán, a vallásszabadság bölcsőhelyén szolgálunk.

Koszorúzás Tordán

A leghosszabb út...

Önmagamhoz vezet.

Megfejtethetlen titok mentén váltakoznak a könnyed és megterhelt napok. Néha a testem a lelkemben van. S van, hogy a benti bánat kívül fáj.

Olyan sokszor éreztem már, hogy megsejtettem valamit az ösvényből, amelyen járok. Olyan sokszor fogott karon az univerzum karnagya. S néha én próbáltam meg elengedni.

Pillanatok, emberek, élmények, amelyek a túlélésre kalibrált élet fölé emelnek lélekben. Amelyekből tudom, hogy örökös keresésem mindig abba az irányba tekint.

S persze tapasztalatok, csalódások, önzőségek, amelyek kicsit halványítják a belülről sugárzó lángot. De tudom, hogy amit mondok, teszek, az minősít engem. A többi nem én vagyok. Nincs beleszólásom. Csak átöllelhetem szeretetemmel.

Olykor elhittem, az álmok valóra válnak. S volt, hogy épp az ellenkezőjét kellett részemre tennem.

Ha befelé figyelek, érzem, hogy rajtam múlik: öröm vagy panasz a perc. S újra és újra azt választom, hogy a világon minden varázslat.

Elfogadom, hogy nem tudom, mi vár még. Ijesztő s mégis a legszebb a sok emberiből. Lépegetek. S hagyom, hogy átsugározzék rajtam.

Emlékeztetem magam, hogy akkor is karon fogva vezettek, amikor úgy éreztem, roskadozva vánszorogok. S bízom a rejtély rendjében.

Hiszel-e már? Bízol-e még?

BODOR LÍDIA EMESE

Ember, tervezz!

A képzeletről úgy tudjuk, kizárólag az ember sajátosága. Szakmai gyakorlatom tapasztalata az, hogy nem aknázzuk ki kellőképpen: olyan erőforrás a képzelet, amelyet az emberek zöme egy vállrándítással illet csupán.

Újév táján felerősödik bennünk a jobbulási szándék, és fogadalmak címszó alatt gyakran teszünk olyan kijelentéseket, amelyek később csupán frusztrációt keltenek bennünk, mert sikertelenségeink listáján egy újabb bejegyzéssé válnak, amint az esztendő halad előre.

Mitől lesz mégis a fogadalomból terv?

Először nézzük csak át, hogy milyen gondolatokat társítunk a tervek készítéshez!

Gyakran olyan ellenállásokba ütközünk, amelyeket így fogalmazhatunk meg: „nekem még soha nem sikerült semmi, amit elterveztem”, „mi lesz, ha mégsem sikerül?”, „fölösleges dolog, mert ember tervez, Isten végez”. Lehet folytatni ezt a listát...

Ha kliens fordult hozzám, megkérdezem, hogy valóban soha semmi sem sikerült, és ilyenkor akad legalább egy olyan történet, amelyet siker koronázott.

Minden tervezést elnapoló kijelentésre érdemes rákérdezni. Az alapos átvizsgáláskor kiderülhet, hogy mi indokolja ezeket a gondolatokat.

Talán az lehet az ok, hogy szeretnéd elkerülni a kudarcot, továbbá lehet, hogy nincs elég bizalmad

abban, hogy igenis képes vagy elérni, amit szeretnél. Az is lehet, hogy fáradt vagy csupán, és nem szeretnél most valami újat, mert a régit még lelkileg fel kell dolgozni.

A tervezéssel kapcsolatos elutasító, elkerülő gondolatok vezethetnek oda, hogy az újévi fogadalmak pusztán azért születnek, mert ilyenkor ez a szokás, és már a keletkezésükkor ott van az érzés: „áh, ez úgyse”.

Amennyiben sikerült túljutni a fogadalmak feleslegességét támogató gondolatokon, folytathatjuk a képzelet bekapcsolásával a tervezésbe.

Az imaginatív technikák közül a vizuális táblát (visual board) ajánlom. Ez gyakorlatilag egy kollázs azokból a képekből és szavakból, szlogenekből, amelyek a fogadalmat, célt tükrözik. Tehetségesebbek rajzolhatják, festhetik, mások meg kivághatják képes magazinokból ezeket a képeket. A digitális bennszülöttek számos applikációt találnak, amelyekkel megjeleníthető a terv maga (visual board, paint, jamboard).

Művészeti diákjaim kreatív kézi produktumait elnézegetve bátorítani szeretnék, kedves Olvasó, hogy válaszd a megfogható formát.

A vizuális tábla segít egy kicsit konkrétabbá tenni egy olyan célt, amely talán elveszne a nagy általánosságban. Ráadásul, ha ez a tábla olyan helyen van, ahol látható, akkor emlékeztetőként, útjelzőként is szolgál.

A tervezést még lehet fokozni, vagyis az elérendő általános célt apróbb szokásokká osztani. Szedjük

szét, szoktam mondani a klienseimnek, mert a szokás már mérhető, időben meghatározott.

A jó céloknak még van egy jellemzője, az egyeztetés. Pontosabban annak kidolgozása, hogy az életvitelbe hogyan fér bele ez az új terv, egyeztetni olyanokkal, akik segíthetnek, ha elakadnánk. Nekünk, hívő embereknek még van egy segítségünk. Kérhetjük, hogy a „szent véletlenek” (Babits) céljainkat szolgálják.

Személyes példán mutatom be, hogyan működik ez a gyakorlatban. Három éve az volt egy gyors fogadalmam újévkor, hogy többet fogok olvasni. Ez egy olyan cél, ami mérhetetlen, elnapolható és bármikor előkapható. Valamivel többet olvastam abban az évben, de az évet elégtelennel abszolváltam.

Következő évben kerestem mellé egy jelmondatot, „egy hét, egy könyv”, és így máris mérhetővé tettem, hiszen ez évi ötvenkét könyvet jelent. A vizualitással,

vagyis a céloom képi megjelenítésével akadtak gondjaim, végül Szűcs Édua rajzát használtam.

Csatlakoztam egy virtuális és egy „élő”, valós könyvklubhoz, innen meríték inspirációt és motivációt is. Hónap elején előkészítem a listát, amit tervezek abban a hónapban elolvasni, és vasárnaponként a heti olvasmányomat is lebontom napokra. Végül a hónap utolsó napján a Facebook-oldalamra bejegyzést készítek, amely tartalmazza a havi könyvek listáját és belőlük egy idézetet.

A fogadalomból terv lett, és a tervből megvalósítás. A fogadalom egy úticél. Van, aki lemond róla, mert ismeretlen számára az oda vezető út, de van olyan is, aki előbb ösvényt, majd széles, járható utat tapos magának.

Legyen lábad alatt út idén is – kívánom az ír mondással.

SIMÓ MELINDA

Kilencven éve született Borbáth Károly

„Próbáltam sügni, szájon és fülön,
Mindnyájatoknak, egyenként, külön...
A szót, a titkot, a piciny csodát...”

(Karinthy Frigyes)

Példaértékűség, önzetlenség, belülről fakadó hivatásvágy... Mintha Balassi régmúlt idejét idéznénk. Lassan értelmező szótárra lesz szükség ahhoz, hogy az ember e fogalmak valódi jelentését átfoghassa.

Mai rohanó világunkban – bár már ez is közhellyé vált, hiszen mindent erre fogunk – az igazi példaértékű élet ritka. Az önös érdekek mellőzése, a tiszta önzetlenség már-már megmosolyogtató. A belülről fakadó kíváncsiság, a tudásvágy, a felfedezés önmagáért való öröme, az alkotás vágya pusztán az alkotásért hiányos készletek a mai társadalom embere

sámára. Elődeink tisztelete, örökségünk feltérképezése, megtartása és továbbadása lekicsinyelt feladatnak minősülhet.

Példaértékűség, önzetlenség, belülről fakadó hivatásvágy... E letűntnek látszó jelzőkkel jellemezhető a kilencven éve született dr. Borbáth Károly történész, pedagógus, könyvtáros életútja. E kerek évszám jegyében január 13-án a vargyasi iskola tanulói, munkatársai és a falubeliek az iskola névadójára, dr. Borbáth Károlyra emlékeztek az unitárius templomban.

Az ünnepséget az igazgató, Fazakas Tünde Júlia nyitotta meg, beszédében Borbáth Károly alakját idézte fel. Fekete István szavaival emelte ki az emlékezés, a tiszteletadás fontosságát: „Egy ember addig él, amíg emlékeznek rá.” A tudomány költője, a költészet tudósa – így jellemezte a falu jeles alakját Imets Lajos polgármester ünnepi köszöntőjében.

A megemlékezést a nagyobb diákok szavalatai, ének-, valamint furulyaszámai tették ünnepélyesebbé. A tanulók a tanár úr két kedvenc dalával, az *Elin-dultam szép hazámból* és a *Hegyek, völgyek között állok* kezdetűvel emlékeztek a falu szülöttjére. A kisiskolások citerakiséret mellett előadott népdalokkal tisztelgettek oktatási intézményük névadója emléke előtt.

A templomban tartott ünnepi műsort az egyházközség kórusának dala, valamint Ilkei Árpád lelkész áldása zárta. Ezt követte az iskola udvarán található mellszobor megkoszorúzása, valamint a temetőben levő sírhely felkeresése, az emlékezés koszorúinak elhelyezése és mécsesek gyújtása.

Borbáth Károly emléke legyen útmutató és iránytű számunkra.

BEDŐ-EGYED ANNA ILDIKÓ

NŐK VILÁGA

Így is lehet...

ASZTALOS KLÁRA

• Kétségtelen, hogy a 2020. év úgy marad meg a köztudatban, mint a koronavírus okozta járvány éve. Globális időket élünk, amikor sem országhatárok, sem a technika eszközei nem állíthatják meg az információ és a vírus terjedését. A járvány tavaly márciusi kezdetekor azt gondoltuk, nem tart sokáig, és hamarosan visszatérünk a megszokott életmedrünkbe. A valóság azonban más irányt vett, és a kéthavi szűk-ségállapot után a hatóságok havonta hosszabbították a készenléti állapotot mind a mai napig.

A járvány nőszövetségeink életében is felülírta a 2020. évi eseménynaptárunkat. Néhány hónapi várakozás után kezdtünk felelősködni és tervezni. Arra az elhatározásra jutottunk, hogy meg kell próbálnunk az elektronikus kommunikáció eszközeivel összehozni asszonyainkat a virtuális térben. Így került sor 2020. október 17-én az első kétnyelvű (magyar és angol) virtuális nőszövetségi istentiszteletre.

A nagyszámú érdeklődő és a résztvevők száma egyértelművé tette, hogy igény van közösségi élményekre, és kis segítséggel meg is tudjuk valósítani ezeket a lehetőségeket. A visszajelzésekben kicsengett, hogy várják a folytatást. 2020. november 21-ére újabb virtuális találkozót szerveztünk, amelynek forgatókönyvét Jobbágy Júlia, a kolozsvár-belvárosi egyházközség segédlelkésze konferálta.

Az együttlét kezdőéneke a 189. számú egyházi énekünk volt, amelyet Tódor Éva gitáron, Tódor Eszter hegedűn és Tódor Csaba pánsípon kísért. Imát mondott Szász Tünde szőkefalvi lelkész a Példabeszédek könyve 16,3 alapján: „Bízd az Úrra dolgaidat, akkor teljesülnek szándékaid”.

Az ezt követő beszélgetések hat csoportban zajlottak, összesen 34–38 személy részvételével. A feladat az volt, hogy a csoport tagjai mondják el, hogyan élték meg a járvány okozta korlátozásokat, a bezártságot, milyen hatással volt a családok életére a megváltozott napi program. Továbbá válaszokat vártunk arra, hogy milyen gondolatokkal gyűjtják meg rendre az adventi koszorú gyertyáit, és milyen témákról szeretnének beszélgetni a következő közösségi alkalmon.

Abban a legtöbben egyetértettek, hogy a megváltozott életritmus jó dolgokat is hozott a felszínre. Íme

néhány pozitív gondolat: a család tagjai több időt töltöttek együtt, olyan dolgokkal foglalkoztak, amire azelőtt nem volt idejük, például olvasásra, kézimunkázásra, baráti kapcsolatok ápolására, új emberek megismerésére az interneten keresztül, nem kellett rohanni a munkába, megnőtt az énidő, új ételrecepteket lehetett kipróbálni, a fiatalok segítettek az idősebbeknek a bevásárlásban, a szülő-gyermek kapcsolata szorosabbá vált, a tanároknak meg kellett tanulniuk az online oktatást.

Arra a kérdésre, hogy milyen gondolatokkal gyűjtják meg rendre az adventi koszorú gyertyáit, ilyen szavak hangzottak el: szeretet, hála, béke, nyugalom, boldogság, öröm, egészséges életkedv, család, remény, türelem, tisztelet, biztonság, szabadság, jóság, összetartás, elfogadás, kitartás, megbecsülés, egészség, a munkahely megmaradása, várakozás egy jobb évre.

A következő témajavaslatok fogalmazódtak meg: házi foglalkozások, a lelki egészség megőrzése, a depresszió, könyvajánló, a családon belüli erőszak, önismeret, a konfliktusok kezelése, megbocsátás, motiváció minden napra, boldogságkeresés, hogyan élték meg a környezetük reakcióit

azok, akik már túl vannak a betegségen, hogyan lehet a bezártságban megélt magányt kezelni, elfogadás, változás, megbékélés, elengedés, a legjobbat kihozni a rosszból, a nőiesség megélése a mindennapokban, képzés az online felületek használatára, testi-lelki-szellemi harmónia megélése. A csoportok szószólói rendre beszámoltak a csoportokban elhangzott gondolatokról.

Jobbágy Júlia összefoglalta az elhangzottakat, kiemelve a virtuális együttlét összetartó erejét, azután felolvasta Rónai György *Advent első vasárnapja* című versét.

Végezetül hálásan köszönjük a közreműködését. Hasonlóképpen köszönjük Sztranyiczki Zsófiának, az IWC ügyvezető elnökének az összejövétel technikai koordinálását és a hanganyag rögzítését.

Az online találkozó a *Jöjj, énekelj velem...* kezdetű dal közös éneklésével és az újabb találkozás reményével ért véget.

Egylet az online térben

MAGYARI ZITA EMESE

• Ha azt mondom, hogy egyletes tervező falinaptár, akkor biztos vagyok benne, hogy te is egy színes, zsúfolt, rendezvényekkel telített naptárat látsz magad előtt. Egy olyan szemléltető eszközt, amelynek segítségével szülők sokasága tudta követni, éppen hol tartózkodik az egyletes gyermek. Egy olyan szemléltető eszközt, amelynek segítségével egyletes fiatalok sokasága tudta rendszerben látni a teendőit, tudta nyomon követni, éppen mikor és hol van jelenése egyletes rendezvényen... Idén ez a naptár üres, s bár ez egyértelműen bizonytalanságot sugall, mégis van benne egy fajta bizonyosság is, az a rugalmasság, az a nyitottság, az a hajlandóság a mindenkor egyletesekben, hogy történjen bármi körülöttünk a világban, mi hirdetni akarjuk, hogy jó egyletesnek lenni. Hogy történjen bármi körülöttünk a világban, mi a 120 éves örökséget tovább akarjuk vinni. Hogy történjen bármi körülöttünk a világban, vállalva unitárius hitünk életrevalóságát megtaláljuk a legkedvezőbb megoldást arra, hogy egységbe tömörítsük az unitárius fiatalokat.

Így történt, hogy a hosszú csend után 2020. december 21-én különböző korcsoportok – 7–9. osztályosok, 10–12. osztályosok, egyetemisták, fiatal felnőttek – számára egyleti tevékenységet szerveztünk az online térben. Minden korcsoport egy-egy résztvevőjét kérdeztük arról, hogy mit jelentett, milyen élményt adott ezekben a furcsa, megváltozott minden napokban az online egyletezés:

„A helyzetre való tekintettel, bár kissé furcsa volt, online egyleteztünk. Annak ellenére, hogy kevesen voltuk, mégis igazán jól beszélgettünk! Természetesen hiányoznak a teljes körű, face to face egyletezesek, de ilyen formával is beéri az ember, ha igazán tudja, hogy mi a lényege egy olyan közösséghez tartozni, ami akár egy családot is jelenthet!” (Tarcsafalvi Nóra, Székelyudvarhely)

„Segített kicsit kizökkenni a mindennapok monotonitásából. Újra együtt nevetni, látni és hallani az egyleteseket feltöltött lelkileg, és ezáltal teljes lendülettel néztem szembe a vírus által okozott akadályokkal. Az egyletvezetők energiabombaként robbantak be a beszélgetésbe, és nekünk nem volt más lehetőségünk, mint hogy velük együtt nevéssünk! A virtuális találkozás nyújtotta bizonytalanság hamar elmúlt, hiszen mind az egyletvezetők, mind az egyletesek akarták a nem hétköznapi online egyletezést. Egy dolgot biztosan megtanultam: a mosoly kamera mögött is ugyanolyan őszinte tud lenni! Köszönöm ezt az élményt!” (Költő Csenge, Sepsiszentgyörgy)

„Mivel én Marosvásárhelyen járok egyetemre, és oda költöztem az egyetem miatt, az itthoni egylettel kicsit megszakadt a kapcsolat. Néha nagy fáradtan a vonatállomásról az egyletes terem felé vettem az utat, jó volt, de nem volt az igazi. Aztán jött a koronavírus-járvány. Hazaköltöztem, és az egylet is bezárta kapuit. Eltelt a nyár, egyletes rendezvények nélkül és még mindig nem szabadott gyülekezni. A legjobb kapaszkodó ebben a zavaros világban számomra három esemény volt. Az első az online Mamut körút volt, amikor bár kamerán keresztül, de olyan rég látott emberekkel beszélgethettem, akiket már nagyon hiányoltam. A másik két esemény pedig időben kicsit közelebbi, az egyik a decemberi zoomos egyetemista egyletezés volt, a másik pedig a december 20-i Közös utakon ifjúsági istentisztelet volt. Gyertyát gyújtottam és lekuporodtam a laptop elé, hogy lélekben együtt lehessenek azokkal, akiktől most elszakít a járványhelyzet. Nagyon fájt távol lenni, és a hiány miatt pár könnycseppet is elmorzsoltam, de jobban feltöltött, mint bármi más.” (Kiss Kincső, Sepsiszentgyörgy)

„Online egyletezés felnőtt fejjel. A világjárvány megváltoztatta az életünket, mindennapjainkat, megingatta a világba vetett hitünket, és bebizonyította, hogy mennyire törékeny az emberi társadalom. Az emberiség a történelem során megtanulta azt, hogy ha a környezeti viszonyok változnak, akkor alkalmazkodnia kell a túléléshez. Jelenleg is ez történik, az emberi társadalom minden kis szegmense átalakul és alkalmazkodik a kialakult új realitáshoz, mint az ODFIE, amely képes volt átalakulni, alkalmazkodni háborúk, diktatórikus rendszerek vagy napjaink járványa idején is. Az első online, fiatal felnőtteket összefogó egyletezésre december elején került sor, és ebből egy havi rendszerességgel történő találkozás nőtte ki magát. Nem mondhatni, hogy fura volt az első online találkozás, az egyletes évek alatt született barátságok, erős alapra épültek, így mindig képesek voltak alkalmazkodni bármilyen kialakult körülményhez. Régi közös képek, vicces helyzetek és számos feledhetetlen emlék köti össze a résztvevőket, így az ilyen virtuális találkozások túlszárnyalnak bármilyen virtuális korlátot. A baráti hangulat erőt adott és kimozdított a járvány által bezártságra ítélt világból. Habár a formátum eltért a megszokottól és időt igényel, hogy kialakuljon, az összekötő elem mindig is a barátság marad, és az ODFIE mindig talál új utakat, hogy összehozza az embereket.” (Matka Imre, Redruth – Anglia)

A világon csak Magyarországon előforduló növényfaj		Régi magyar férfinév	Napkutató műhold-család	Ellenben	Abba a kategóriába tesz	Szlovák folyó	Nemes emberi tulajdonság	Spanyol autójel	Magyar együttes Rag, a-re párja	Kiönt a folyó	A falu első templomának építetői
Lapszél!	Történet, a falu szülőtte	Leéget						Newton			
Egyre jobban vág a kés								Vándor-madár			
Testvér argóban				Hazai sóstó				Divány része		Lakrész!	
A máj váladéka			Rendőr, argóban	A falu első neve					Magyar költő volt	Argon vegyjele	
Skálahang		Zenei kettős	Német autójel			Vadász-kutyafajta			Kárt okoz		Szén vegyjele
Francium és jód		Helyeslés	Latin költő			Névelő				Római pénz volt	Cirkuszi porond
Ingerlő			Végtag része							Parlag	
Furfang				Lant		Az energia jele		Kirándulás			
Egyik személy sem				Női név		Osztó folyó		Amper		Kocsonya anyag	
Széken trónol					Magasodik			Hát persze!		Nógatás	
Átmérő	Fakad				Nagyon beteg		Nem megy el	Kérdés tárgyra			
Házelem	Fasor	Kozmetikai márka				Középen emel!	Népies tojás				
Növényt termő földbirtok		Elszakít	Részekre oszt			Légcső része					
	Élet		Motor-márka								
	Norvég autójel			Elmével kapcsolatos							
Ez is a falu nevezetessége				Egye!			Kálium vegyjele				

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Megbízott szerkesztőbizottság: dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő, Bíró Sára Gyöngyvér médiareferens, Rácz Norbert Zolt püspöki titkár, felelős szerkesztő. **Munkatársak:** Asztalos Klára (Nők Világa), Magyar Zita Emese (ifjúsági oldal), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Szombatfalvi Etelka (gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat)
Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella
Készült a kolozsvári Idea Nyomdában.

Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264 593 236/(0)264 595 927; kozlony@unitarius.org
A lapszám letölthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0264 596 478

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418
Támogatja a Romániai Magyar Demokrata Szövetség és a Communitas Alapítvány.

Barangoló Isten országában

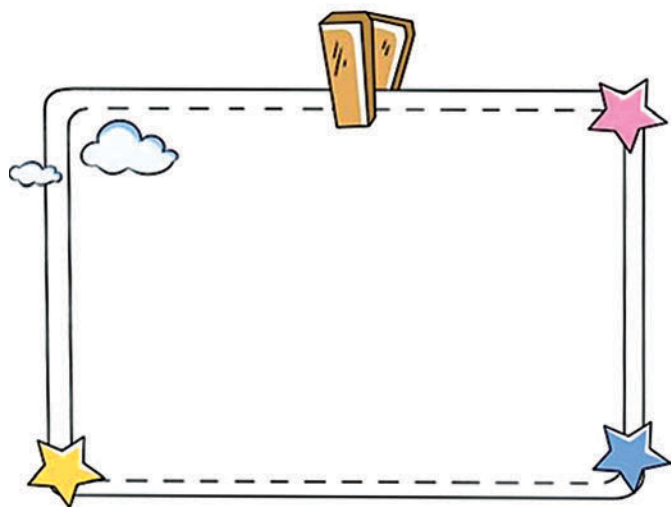
Kedves Gyerekek!

„Február, hol a nyár?” – hallani olykor, pedig szerintem nagyon izgalmas e hónap! A népi kalendáriumban február a böjtelő havaként szerepel. Ismertebb nevét Februusról kapta, aki a megtisztulás római istene volt, a neki szentelt ünnepet, a Februát február 15-én tartották. E hónapban szoktuk megrendezni az iskolákban, óvodákban a farsangi bált. Világszerte ismert a Rio de Janeiró-i és a velencei karnevál. Nem

tudom, mennyire kivitelezhető idén a megszokott farsang, de történjen bárhogy, kreatív oldalakat bátran megélhetitek álarcok, jelmezek készítésével az otthon melegében is. Amennyiben felejthetetlen farsangi emlékre vágyik kis szívetek, kérjétek meg szüleiteket, nagyszüleiteket, hogy együtt süssetek pánkót, fánkot, merre hogyan nevezik. Meglátjátok, ez a hagyományos finomság különleges emlék marad, és az illatról mindig eszetekbe jut majd a boldog gyerekkor februári emléke.

Feladatok

1. Egykor szüleink, nagyszüleink is részt vettek felejthetetlen farsangi bálokon. Kérdezősködjétek picit, hogy is volt, mi is volt, majd öt számotokra érdekes dolgot jegyezzetek le az alábbi táblába!

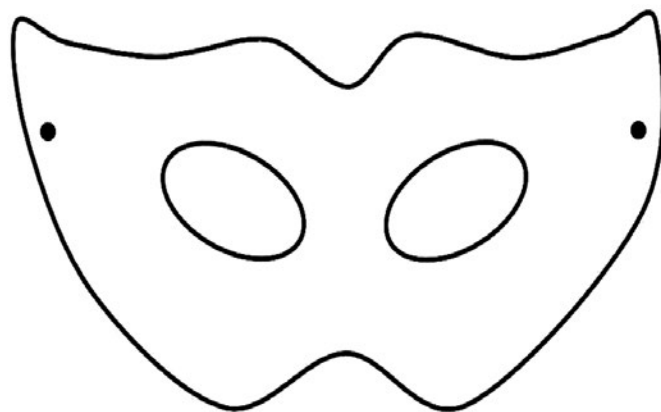

2. Írjátok be a szívbe a kedvenc egyházi, ifjúsági dalok címét!

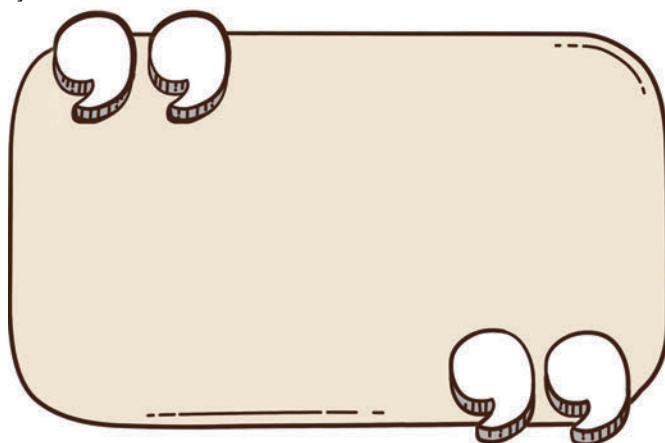

3. Melyik bibliai szereplő bőrébe bújnátok egy napra? Ha a farsangi bálra választanátok ki őt, milyen színű álarcot festenétek, mivel ékesítenétek azt ki, továbbá mit mondanátok el magatokról?

Az alábbi álarcsablont színezzétek, csillámporozzátok kedvetek szerint, de akár színes anyagdarabokat is varrhattok rá, persze csak óvatosan!

A idézőjeles sablon meg gondolataitoknak ad helyet.

Szemléltető fényképek a Gondviselés Segélyszervezet tevékenységeiből

Bálint Benczédi Ferenc püspök (Kolozsvár), **Bedő-Egyed Anna Ildikó** magyartanár (Vargyas), **Bodor Lídia Emese** lelkész (Medgyes), **Csécs Márton Lőrinc** lelkész (Torockó), **Kovács Sándor** egyháztörténész (Kolozsvár), **Lőrinczi Lajos** esperes (Csehétfalva), **Makkai-Ilkei Ildikó** lelkész (Bencéd), **Simó Melinda** pszichológus (Székelyudvarhely), **Sipos László** lelkész, a Gondviselés Segélyszervezet munkatársa (Firtosváralja), **Székely Kinga Réka** lelkész (Homoródszentpéter), **Székely Miklós** ny. lelkész (Kövend)